Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NĂM THỨ MƯỜI BỐN, — SỐ THỨ 2537 — J° 93.891 — MỖI SỐ : 0$04 — NGÀY THỨ ... 1er SEPTEMBRE 1926

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DÉPÔT LÉGAL INDOCHINE N° 5518

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

GIÁ MUA BÁO

	1 năm	6 tháng	3 tháng	1 tháng
Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Ai-lao.	8$00	4$00	2$00	1$00
Nam-kỳ, Pháp-quốc và các Thuộc-địa Pháp	9.00	4.50	2.25	
Ngoại-quốc	14.00	7.00	3.50	
Các làng và các công-sở	10.00	5.00	2.50	

Hạn mua báo cứ kể từ ngày 1er hoặc ngày 16 mỗi tháng.
Các ngài mua báo xin gửi trả cho tiền trước.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNGBĂCTÂNVĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

PUBLICITÉ
Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.
Prix moyens, dernière page :
Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m
Contrat annuel
Par centimètre et par insertion. 0$18 le c/m
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
Petites annonces classées. . . . 0$20 la ligne

Bài diễn-thuyết của quan Thống-sứ René Robin

đọc tại Bắc-kỳ nhân-dân đại-biểu viện ngày 31 Août 1926

Thưa các ngài,

Mấy lời nói đầu của tôi là nói đến dân xứ này hiện đang khốn khổ.

Một cái tai-nạn từ xưa đến nay chưa từng thấy, phát chốc đến như thế, và dữ-dội trong khoảng mấy giờ đồng-hồ, đã làm nghiêng đổ cả sự sinh hoạt ở chốn hương-thôn, đã làm cho các làng kinh khủng và đã làm cho dân bị đến tiền tài, đến tính mệnh.

Hết thảy mọi người, nào quan cai-trị, nào người chuyên-môn, nào quan, nào dân, ai cũng đã gắng quá sức mình để cố trừ cái nạn, để làm cho đỡ cái hại, để ngăn ngừa mãnh-lực của tạo-hóa nhằm mắt mà phá tan, dù chẳng ngăn được hẳn chăng nữa thì cũng là ngăn cho hết cái lực của con người ta.

Thôi đủ các cách đã thi hành mà làm điều nhiều lúc nghĩ không sao làm được lần này cũng làm nổi, cố đỡ cho dân cái khổ bề ngoài, để họ có chỗ núp, có cơm ăn, để có thể trông cậy ở vụ cày cấy sau này.

Thật tôi cảm động vô cùng và hôm nay tôi xin tạ ơn tạ các ngài Tây, Nam, vì tình liên lạc mà đã cùng một lòng quảng đại, không nghĩ gì tư lợi, đều giúp cho sự sinh tồn chung.

Thưa các ngài nhân dân đại biểu,

Tôi được cái may mắn là ở xứ Bắc-kỳ này tôi được gọi các ngài theo tên mới ấy lần trước tiên. Tôi có thể chắc rằng cái tên đó vừa lòng sở ước các ngài, vì tôi đã thấy các ngài có ý lăm le xin gọi như thế; về phần tôi thì thật tôi cũng ưa cái tên ấy; mà hai bên ta cùng đồng ý như thế, ắt là cái ưa của chúng ta do những lẽ giống nhau cả.

Nhân dân đại-biểu?

Có lẽ không có đại-biểu gì đáng vẻ vang hơn là đại-biểu cho dân. Có lẽ không các đại-biểu nào mà người được danh dự đứng nhận lại phải đem tâm lo lắng, lại phải cần thận như làm đại-biểu cho dân.

Vì rằng làm đại-biểu cho dân là trước hết phải biết rõ đám dân bầu mình lên, biết rõ những tính hạnh hay, những nết xấu của dân hoặc từ xưa nay vẫn có hay bây giờ mới có, biết rõ dân sự hiện cần những gì, hiện mong những gì, đương toan tính những gì hay mưu mô vụng trộm những gì. Sau nữa, có khi không cho dân biết, trái hẳn ý dân mà cố cho dân khá, cho một ngày một hay lên, cố chỉ bảo cho dân noi theo con đường tiến bộ. Làm đại-biểu cho dân lại phải biết không nên nhằm cái lợi riêng, dù riêng của một người, hay mấy người, hay riêng của cả đám dân bầu mình nữa với cái lợi chung của đoàn thể. Sau hết mà có nhẽ điều này là điều trọng yếu nhất — làm cho đại-biểu cho dân, cốt tránh lấy cái danh dân quý, chiều chuộng lấy lòng dân quá, đến nỗi thành kẻ nô bộc của mọi người chứ không phải là người cố-vấn chắc chắn, là tiêu biểu chỉ-thức.

Thật tôi tin cẩn các ngài lắm. Chắc các ngài không đến nỗi bước hụt phải những rãnh, chỉ riêng những cỗ mới, vì nhiều người đi lại sầm-sập, nên không có thì giờ mà lấp những rãnh, mà sửa sang lối đi.

Tiếng thế, viện này so với những khác cũng là mới có, tuy từ khi lập ra đến giờ cũng đã được ít lâu, song dân sự mà các ngài thay mặt ở đây, thật biết thế nào là phải trái, biết thế nào là cái thực-vụ, nên chi tôi chắc rằng các ngài không hề vụ lấy cái huy-chương hão bề ngoài.

Tôi mong rằng các ngài hiểu thấu những lời tôi nói. Tôi vốn ưa cái nói thẳng, nên tôi muốn rằng những câu tôi đọc đây không thể cho là có hai nghĩa được. Các ngài cũng rõ mà tôi cũng biết, cũng rõ cũng biết thì hà-tất lại không dám nói đường hoàng ra rằng người ta trách các ngài xa dân quá mà gần chính phủ quá, chỉ cố biết cái thích của Chính-phủ mà không nghĩ đến cái sở-vọng của dân, và không dám bàn bạc những điều trù tính của chính-phủ xem hay hay dở, không dám nói mình muốn thế nào, ý-kiến những sao, không dám điều này, không dám điều kia, vì chính phủ không bằng lòng hay là bàn-luận không hợp-thời.

Thậm chí đến người ta bảo cả rằng các ngài không phải là viện tư-vấn, nhưng chỉ là một viện thuận y — xin các ngài thứ cho chữ đó.

Tôi đã coi kỹ những tờ biên-bản các ngày họp hội-đồng ở viện này; tôi đã đọc cẩn thận những tờ ghi chép công việc các ngài thế nào tôi lại từng xem qua những điều thỉnh cầu của các ngài. Tôi xin nói quyết rằng những lời trách vừa rồi thật không đích đáng chút nào, mà trách thế có nhẽ chỉ vì ít người có ý muốn phản đối các ngài. Tôi lại thưa cả rằng ngay từ lúc khởi thủy viện này, các ngài cũng không đến nỗi mang tiếng thị phi như thế. Lúc khởi thủy thì cũng chẳng khỏi sao cho lệ được, song những điều bàn luận của các ngài cũng có lý-sự lắm, cũng biết suy xét lắm, cũng có nhiệt thành lắm: những ý-kiến các ngài, cái từng trải các ngài thật đã giúp cho chính-phủ nhiều.

Cái giúp đó tôi muốn một ngày một to tát, một ngày một viên-mãn, một xác đáng, nên chi tôi muốn rằng các ngài hết sức giúp chính-phủ. Không rụt rè, không nghi ngại gì.

Các ngài chớ tưởng theo điều lệ viện này các ngài không có quyền đó. Trước hết cứ chiếu quy tắc ở đây thì các ngài khi họp hội-đồng có quyền bàn luận về hết thảy những điều chính-phủ giao cho; sau nữa các ngài lại được phép thỉnh cầu về đủ các vấn đề. Tôi cũng rõ rằng theo điều lệ thì những điều thỉnh-cầu phải giao cho ông hội-trưởng đệ trình qua quan Thống-sứ suy xét nên cho bàn thì mới được bàn trong kỳ hội-đồng.

Cái quyền riêng do luật - pháp mà tôi được thấy, thì hiện nay tôi không muốn dùng đến. Vậy trong vụ hội-đồng này, các ngài muốn thỉnh cầu gì thì cứ việc bàn bạc ngay. Như thế chẳng cần phải sửa đổi chút nào các quy tắc ở viện này, các ngài từ năm nay trở đi được rộng quyền bàn luận về hết thảy các điều có ích lợi một cách trực tiếp hay gián tiếp đến hiện vận xứ này vì đường xã-hội, về đường kinh-tế theo như lòng sở vọng của quan Toàn-quyền Varenne đã diễn trong kỳ hội đồng chính-phủ năm ngoái.

Mấy lời tôi vừa nói thật là rõ cái ý kiến của tôi về chức trách riêng tôi đối với các ngài, về chức trách các ngài đối với chính-phủ.

Chức trách các ngài như thế tưởng đã rộng lắm. Có người lại muốn rộng nữa. Họ đã từng nói: « có trách thì cũng chẳng nên trách gì lắm vì điều lệ khuyết điểm; đổi điều lệ cũng là việc dễ » Song dẫu đổi điều lệ cho quảng khoát ra nữa thì cũng không thể nào đổi được cái *vi-hóa* hiện giờ chúng ta đang phiền về đó. Tôi xin các ngài có ý nhận lấy chữ *vi-hóa* vừa nói, vì rằng chữ ấy đang đắc dụng lắm, mà ít nhiều người Nam, hơi tý cũng dùng đến.

Họ lại bảo rằng nhân dân đại-biểu viện không bao giờ làm ích lợi gì cho dân được, không bao giờ biết được những điều sở vọng của dân, chỉ vì một lẽ rất tầm thường là dân đứng bầu người đại-biểu còn kém dân các nước lắm, ý kiến không nhất định, không có gì là chuẩn đích; nói tóm lại là vì dân ở đây không biết một tý gì về đường chính-trị.

Như vậy thì trước hết phải có dạy cho dân biết chính-trị đã. Giả thử tôi nhất định được rằng dạy chính-trị cho dân An-nam, mà dân An-nam được thêm giàu, thêm mạnh, thêm sung sướng đó thử dạy chính-trị cũng dễ như dạy đọc, dạy viết, dạy đếm thì tôi xin đoan với các ngài rằng tôi sẽ khởi xướng lên trước nhất, mà hết sức làm cho được thành hiệu. Nhưng ai dám tin được những điều giả thử như thế? Ai dám tin được rằng dạy về chính-trị, nghĩa là về một vấn đề rất thâm, rất khó, rất mới cho nhiều người, mà chỉ riêng trông mong ở mấy ông diễn giả, ở mấy hội, ở mấy đại ban, tiểu ban, mà xong, dù diễn giả có sai nói là người phải dễ theo, dù hội nọ hết sức tìm tính việc hay; dù đại ban, tiểu ban, rất mẫn cán, rất chí khí mặn lòng.

Cứ thực mà nói, khoa học đó muốn cho thành hiệu, phải có chúng tôi ở gần các ông mà ở gần lâu mới được.

Không có điều nhầm nào lạ hơn là tưởng rằng một dân tộc có thể nhất đán noi theo được như mấy dân tộc Âu-tây mà lại thái bình vô sự, lại không đến nỗi loạn lạc, vì rằng mấy dân tộc Âu-tây ấy trước kia cũng đã trải qua hàng mấy trăm năm, bước dò từng bước, thử thách thiên phương bách kế, nước đổ thành xiêu mới được như bây giờ.

Mà nào được bao nhiêu dân-tộc hay, được bao nhiêu kẻ « tới được thành Corinthe » (nhời người La-tinh hay nói). Chẳng một ngày kia dân An-nam cũng được tới thành đó, cũng được cái trình độ thành đó, nhưng các ngài nên nhận rằng có tới được thì tất lâu năm, đi dần từng bước, mà phải có nước Pháp trông nom dắt dìu cho, vì nước Pháp là một nước « biết suy xét ». Thật thế, mới rồi ở Nghị-viện bên Pháp có ông đã nói « Nước Pháp là một nước rất biết suy tính, và lại không bao giờ nước Pháp chịu ở sau các nước về đường tấn bộ, chỉ có phần dẫn lộ cho các nước mà thôi, và nước Pháp lại có đại lượng đem những ý tưởng quảng đại của mình vẫn hâm mộ mà gây nên ở các nước cho các nước được thêm hay.

Vậy tôi khuyên các ngài chớ nên mong rộng quá, chớ nên nóng ruột quá. Ta thường nghe nói rằng: sự tự do, cũng ví như một thứ rượu vang nếm vào đã thấy ngon, uống vào lại tuyệt thích, nhưng lại rằng rượu ấy mạnh phải quen dùng và dùng dần dần mới khỏi nhức đầu váng óc.

Các ngài đã từng nghe thấy nhiều lần và tôi đây lại xin nhắc rằng: Nhà nước Bảo hộ sẽ chịu khó đưa đường chỉ nẻo cho các ngài để những điều sở vọng đích đáng của các ngài được thành thực sự; tất các ngài cũng chẳng còn bán tín bán nghi gì nữa. Cả hoàn cầu đều công nhận nhiều lần rằng nước Pháp là một nước quảng đại, mà lòng quảng đại lại chính là cái biệt tính của nước Pháp. Vậy tôi dám công nhiên nói rằng: Dân nào được chịu ơn nước Pháp cũng không phải là không có may mắn. Về phần riêng các ngài, các ngài nên cho rằng được dân bầu lên thì thật tiện mà luyện tập, mà cố thi hành những quyền phép tôi vừa nói lúc nãy.

Vả những lẽ tôi đã nói về địa vị các ngài tôi chắc rằng mấy hôm họp hội đồng sau đây sẽ có ích cho các ngài lắm. Phần thì các ngài trực tiếp với các quan bảo-hộ, phần thì các ngài xem xét những luật lệ, bàn bạc những điều thỉnh-cầu, tự-do ăn nói bày tỏ tâm riêng ý riêng của mình.

Chắc rằng công việc các ngài làm như thế, tất là phải có ích cho dân, cho chính-phủ nhiều lắm.

Tuy vậy, tôi muốn nói rõ điều này để các ngài hay, là địa vị các ngài đối với địa vị các quan An-nam thì khác hẳn nhau, vì rằng theo luật pháp, mà ngày hôm nay cũng thế, tất cũng phải ... bổn phận nhà-nước cai-trị là phải ỷ vào các quan. Vả lại tuy chức-vụ các ngài với chức vụ Nam quan khác nhau thật, khác nhau từ cái nguyên-căn chức-vụ ấy, nhưng xét kỹ ra thì hai cái chức-vụ phải cần bổ khuyết với nhau; bên quan, bên đại-biểu phải cần hợp sức mà làm cho các việc công được hoàn-toàn.

Các ngài cũng chẳng lạ gì, có lẽ các ngài lại biết hơn người khác rằng người ta nói xấu quan lại nhiều.

Người ta đoan rằng cái trình-độ các quan về đường học-thức, về đường đạo-lý ngày một kém. Quan đáng phải chọn đi chọn lại vì là đứng đầu cho dân, mà bộ quan thật là cẩu thả. Họ lại nói: ấn-tử ả thế, trình-độ thế thì tất hại, vì rằng muốn cải-lương gì cho dân ắt là phải dùng đến quan.

Chẳng phải nói dấu diếm gì, những lời bài-bác vừa nói, cũng có ít nhiều phần đúng. Song trước khi tôi biểu đồng-tình về điều đó, tôi hãy xin tỏ ý khen nhiều viên Nam quan đã giúp việc cho tôi; lắm khi tôi nhận được rằng họ cũng nhiệt-thành với công-vụ, am hiểu thế nào là lợi cho dân, tất các ngài cũng đồng ý với tôi mà cho rằng trong quan-trường từ quan lớn cho chí quan nhỏ, cũng nhiều người quí nước lắm. Tôi biết mấy viên gần ba mươi năm nay mà xem ra bao giờ những viên ấy cũng thấy thẳng bằng, công bình, chính trực, thanh-danh.

Há tất lại phải nói rằng nhà-nước có lòng thâm tạ những bực quan-lại ấy, để hòng khoan-dung tán trợ cho họ.

Đối với những hàng quan lại không hiểu rõ nghĩa vụ to tát của mình, mà lạm dụng, mà bên-ấn thì chính-phủ Bảo hộ phải ra tay nghiêm-trị. Song cũng may mà bọn đó có ít người.

Tuy vậy trước khi trừng phạt những người phạm pháp, lắm lúc thật tôi tự vấn rằng: chẳng biết chính-phủ có khỏi lỗi được không, vì đã tin dùng những người ấy, đã cắt đặt họ ra để mong cho họ trở nên cột trụ cho dân.

Chính phủ có chọn được đích đáng những người có cái tiền đồ khá, học-thức rộng, hạnh kiểm tốt, để giao cái chức trách làm quan không? Lại khi đã cắt đặt họ vào một địa vị nào trong quan giới rồi, thì Chính phủ có biết giữ hết thể diện cho họ không, có chia đường hoàng công nhận hết bật quyền của họ không? Hay là có khi nhà nước tưởng rằng nên trực tiếp với dân mà đoạt cả quyền quan lại?

Hay là có khi nhà nước quên cả thế nào là chính-sách bảo hộ mà phế mất quyền chính cho các quan đầu tỉnh cai-trị tùy thái-độ riêng, tùy tính chất riêng, tùy thiên ý riêng.

Thôi nhưng mà nay mai cũng hoán cải nhiều, nhất là về đường trạch nhân để cho trình độ quan lại được cao hơn hơn trước.

Bây giờ chính-phủ đã cho người Annam có bằng cấp Pháp học được tương đương với người Pháp trong các công sở Đông-Pháp, thì những quan lại là phải chưởng quyền trị dân làm cột cho nền chính sự bản xứ, ít ra cũng phải có những văn bằng như những người bản quốc tòng sự trong các sở chuyên môn thi hành. Tôi sẽ tận lực làm cho việc thay cũ đổi mới ấy được chóng xong, và lại quan Toàn-quyền Varenne cũng mong thế lắm.

Nhưng mà không thể nhất đán làm ngay được; ta không thể làm cho những người hiện sắp sửa vào quan trường mà phát chốc phải thất vọng, ta phải dành lại quyền của những người hạng ấy; ta lại phải châm chước mà dùng những bậc thanh-niên đã ... ở các trường Cao-đẳng đương mong vào quan trường, vì ta đã công nhiên hứa cho họ như thế.

Việc này cũng như các việc khác, ta không nên mà cũng không thể làm kíp được; vả lại sự sửa đổi trong giới cũng còn tùy theo sự sửa đổi việc học hiện đương trù-tính ở Đông-Pháp.

Tuy vậy tôi vẫn e rằng hoàn cái không biết có được nhất định kết quả hay không. Nếu trường học chỉ đào tạo ra được những kẻ thị tài kiêu căng, cho việc chăn dân đơn là không xứng với cái phẩm-giá và cái khoa học của mình, lấy cái thi khi họp hỏi mà e ắc rằng những văn bằng có thể quên được những cái kinh nghiệm ở đời, cách cư xử theo nhân loại và có thể qua được cả tính lương thiện, hảo tâm, cái nghĩa nhân từ, cái lòng thương yêu đồng bào, những kẻ ấy nhận những trọng trách trong chính giới thì sự tiến ích sẽ không thấy mà cái kết quả không ra gì.

Được các ngài bày tỏ cho các lẽ hay được quan bắt trị dân, biết thanh-liêm, thì có lẽ quan thư-hiến không phải cần gì nữa mới làm nổi được cái trọng-chức thủ hiến.

Song ngoài hai cái điều cốt yếu vừa nói, tôi lại mong rằng có nhiều phương-pháp khác dùng thêm vào để khi tôi định điều gì không đến nỗi lầm lẫn.

Bởi lẽ đó và bởi tôi muốn thi hành một chánh sách hợp với lòng sở ước của dân, nên tôi quyết đặt ra một hội đồng riêng có mấy ông quan to an-nam, khẳng khái vừa không cần chính phủ việc này việc khác, vừa được dân tín, dân Nam yêu chuộng.

Nhưng nay cái hội đồng ấy chưa lập ra, thì tôi hãy mang bày tỏ với các ngài những ý kiến của tôi về các công việc tôi làm từ khi nhậm chức Thống sứ Bắc-kỳ, những hiệu quả mà tôi muốn tìm tòi cùng các ngài và những sự kết quả về việc đó.

Công việc tôi do một chủ nghĩa: sao cho dân An-nam được tiến hóa trông thấy, về đường đạo lý, về đường vật chất. Tôi cũng cùng ý kiến với quan Toàn-quyền, không muốn dẹp đổ cái nền cũ đi. Ý muốn của tôi, — tôi quyết như thế, mà không có điều khó khăn nào ngăn giữ được tôi — là nhất thiết gác ra ngoài cái chính sách để làm cho người ta khát vọng những điều hão huyền, rồi sinh ra những mầm hỗn loạn, tổng nhiên không ích lợi gì cho nhà nước Bảo-hộ mà lại tuyệt vô ích cho dân. Một đoàn thể không sống vì những « chủ thể », những « chủng tượng » không ra lý gì. Tất cần phải có những thực-tế, trông thấy được, mà có ích lợi hiển nhiên cho đoàn thể.

Ý-nguyện của tôi thì thật là vừa nhỏ mọn mà lại vừa cao xa. Nhưng mong được có kết quả, tất phải phát khai ở một nơi yên ổn, ở một hoàn cảnh có xã hội trật tự rất nghiêm khắc. Người ta trong chỗ huyên náo thì có thể nào làm được việc. Lúa muốn chín phải gặp thời. Trong lúc mưa to dó lớn thì bao giờ có được mùa màng tốt.

Cho đạt được mục đích tốt về điều gì cũng phải giữ chữ quyền làm gốc. Quyền chính không vững thì không có trật tự mà không có trật tự thì tất không có tiến bộ; vậy các ngài cứ tin ở tôi, tôi cố làm cho xứ này có trật tự để có tiến hóa, nếu chẳng may trật tự mất đi thì tôi lại làm cho có.

(Còn nữa)

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 28 Août 1926

Việc nước Pháp

Chức tổng ủy viên ở Syrie

Chánh-phủ đã tuyên cáo rằng M. Henry Ponsot, phó phòng coi việc Phi châu, và Đông-phương ở bộ Ngoại-giao được cử vào chức tổng-ủy-viên ở đất Syrie. M. Ponsot trước đây đã làm lãnh sự sáu năm ở Viễn-đông.

Chức đại-sứ ở Angora

M. Daeschner, nguyên đại-sứ nước Pháp ở Washington, sẽ thế-chân M. Albert Sarraut ở Angora.

Bắc đẩu bội-tinh

Những vị sau này mông thưởng đệ tứ hạng bắc đẩu bội tinh: MM. Bodard, chánh lãnh sự nước Pháp ở Vân-nam; Ferri, chánh cảnh sát thành phố Thượng-hải;

Những vị sau này được thưởng đệ ngũ hạng Bắc-đẩu bội-tinh:

MM. Notton, thông ngôn thượng-hạng bộ chánh lãnh sự Pháp ở Bangkok; Georges, chánh sở coi việc thương-mại ở Thượng-hải; Pradereniqvet (?) cố vấn pháp-luật của chánh phủ Xiêm la ở Bangkok; Sellier quản-lý nhà Ngân-hàng Pháp-Trung ở Trung-hoa.

Việc tiền công thợ

Các đại-biểu về đảng công-sản tại các cái hội liên-hiệp của các nhà máy kim-khí tại miền gần Paris quyết định hô hào để yêu-cầu tăng lương lên.

Nghề làm bánh đình-nghiệp

Các nhà làm bánh ở Lyon đình nghiệp từ ngày 1er Septembre.

Một đài kỷ-niệm

Có lệnh cho phép xã Richebourg-Lawoe (Pas de Calais) dựng một đài kỷ-niệm binh lính về đạo quân Ấn-độ bị hại ở chiến-trường, trong khi tòng chinh với binh gia nước Pháp. Tại Longueval (Somme) các thuộc quốc nước Anh cũng sẽ dựng bia kỷ-niệm lính thuộc-địa Anh bị hại trong trận đại chiến mới rồi.

Tại hội Vạn-quốc

Trong các đại-biểu Pháp đến dự hội Vạn-quốc nay mai có MM Briand, và Paul Boncour, đại biểu thực-thụ; MM. de Jouvenel, Loucheur, Nogaro, và Marcel Paisant, đại-biểu dự-khuyết.

Việc Abd-El-Krim

Abd El Krim, cùng gia-quyến đã xuống tàu đi Marseille không xảy ra việc gì lạ cả. Đến đấy sẽ đi tàu khác đi Réunion.

Việc nước Anh

Có lẽ tại một vài châu có mỏ, nhất là châu Nottinghamshire, các hội thợ mỏ sẽ bỏ hội liên-hiệp.

Việc nước Đức

Báo *Berliner Tageblatt* có nói việc nước Đức vào hội Vạn-quốc là việc chắc.

Hội-đồng quốc tế về việc vận-tải hàng không định đặt các vé vận tải dùng cho cả các đường ở Âu-châu, giống như vé quốc tế hỏa xa.

Việc nước Tchécoslovaquie

Hội-đồng quốc tế các học-sinh sông bố rằng tiếng Pháp phải để à quan thoại trong các cuộc biểu tình quốc tế.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Việc nước Nhật

Nước Pháp và nước Anh đã họp ý nhau về việc chánh-phủ Trung-hoa xin đặt một cuộc hội nghị quan thuế ở Thượng-hải để soạn một bản hóa giá nhập-cảng Trung-hoa. Nước Nhật cũng mong dự cuộc hội nghị ấy, miễn là chương-trình chỉ nói riêng về ngoại quan thuế, và quan thuế không quá 5 o/o giá trị hàng hóa.

Việc Trung-kou

Tại tỉnh Hồ-nam quân Quảng-châu bắn súng vào tàu Anh và tàu Nhật ở miền thượng-du Dương tử-giang, có nhiều người chết và nhiều người bị thương.

Chánh phủ Phụng-thiên ha lệnh đặt một cuộc thưởng thất 50 triệu dollars chia cho các hạt Mãn-châu phải chịu. *1 dopacifi*

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	26 độ
19 giờ	29 độ

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, một tạ	11	10
— nhì,	10	50
— ba,	10	00
Thóc hạng nhất,	6	70
Hạt ngô —	5	10

Giá bạc. — Kể từ ngày 31 Août trước, giá bạc ở xứ này được định là 19 f. 28.

Tỷ giá quốc trái.
Ngày 17 Août 1926

3 °/.	Năm đến	63	90
3 ½ °/.	Năm đến	84	70
4 °/.	vĩnh viễn 1917	45	60
4 °/.	» 1918	45	55
5 °/.	» 1920	64	90
5 °/.	Năm đến 1920	69	35
4 °/.	» 1925	95	00

Ngày 30 Août 1926

3 °/.	Vĩnh-viễn	49 f. 50
5 °/.	1915-1916	83 f. 10

Tin nước. — Mấy hôm vừa qua, nước lên đã thấy mạnh.

Ấy là đã rõ từ trước nhiều chỗ, bỏ bao nhiêu chỗ cho nước thoát đi, mà nước còn lên mau như thế. Nếu không, thì bỏ vừa rồi nước lên chưa biết còn cao đến thế nào.

Nhưng từ 6 giờ chiều qua tới 6 giờ sáng nay, nước đã xuống được 7 phân.

∴

Chỗ võ Ái-mộ được mấy hôm nắng tạnh, dân-phu sở sức làm, công việc đã thấy nhích hơn trước. Chẳng ngờ trời lại giáng những trận mưa đúc đề như mấy ngày đêm vừa qua, nước lại lên mạnh, ngọn nước lại chảy như thác, làm cho công bao đắp lại đã hóa ra như công gỉ-trăng. Các tỉ tuyến bè đóng can lại đề lấp chỗ võ lại trở mất cả. Thế là công sức sách mất tai, đất đá đổ vào đó mất tai cả!

Tuần lễ lần thứ ba vật nhau với ngọn nước chỗ ấy, tốn bao công của, mà cứ bị thua cả ba.

Nay lại đang bắt đầu vật keo thứ tư nữa. Mà phần thắng lẹo này cũng còn khó lắm thay!

∴

Các xưởng của ga Gia-lâm đều lụt cả. Nước vào trong xưởng sâu tới 50 phân tây.

∴

Sáng nay có tin rằng đê Lạc-gần Phù-lạng-thương hiện đương nguy lắm.

∴

Các dân bị lụt vẫn cần bơ cần bất tạm trú các chỗ xe chạy đến đường các nơi cao. Nhớm nhiều quá! Khốn đốn quá!

Gạo không, tiền không, một tí gì ăn sống người cũng không cầm nữa! Lại còn các ông cụ già hà lão, các người con cần cấp con thơ, các người ốm-yếu tật bệnh, đều lấy trời làm nóc, đất làm giường, gió mưa sương bụi làm chăn chiếu màng-màn; thân ngày sự sự đám cát ngang ngáng thế mà nhân mặt nước mênh mông, ngọn nước sẽ lấy cuốn cuộn!

Tại thành-phố ta, tự hôm võ đường các nơi đều nay, sẽ hành khất thấy lăng lên nhiều quá. Khắp các đường phố, chẳng mấy lúc không gặp những người nét mặt thất vọng đau đớn, lê tất đi, chân không buồn bước, mắt không buồn nhìn, chìa tay xin chút đồng-xin của khách qua đường, miệng thì than thân thân, nước mắt chảy quanh, thật rất thương thảm!

∴

Vì những trận mưa vừa rồi, đường Vân-nam lại sụt nhiều chỗ.

Đường hàng tỉnh số 70, từ đường Sơn-tây tới làng Thượng-cát nước ngập sâu đến 1 m 50. Không đi lại được.

Đường thuộc-địa số 1, lụt ở chỗ km 6 và 7 (mé dưới Bạch-mai) và từ km 17 đến km 18, gần Thường-tín. Không đi lại được.

∴

Đường Phù lạng-thương đi Kép cũng lụt.

∴

Đường thuộc địa số 2 lụt ở Phù 15 và Vĩnh-yên.

∴

Vì nước sông Kỳ-cùng lên, nên bến đò Ban-chay không đi lại được.

∴

Đường số 23 từ Yèm đến Phúc-yên bị lụt ở km 15, gần Tiên.

∴

Bắc-kỳ nhân dân đại hiểu viện. — Bắc-kỳ nhân dân đại hiểu viện đã họp tại nhà Nhảy đầm sáng hôm nay hồi 9 giờ, có quan Thống sứ Robin chủ tọa. Hôm nay là kỳ khai hội đồng; cho nên quan Thống-sứ có mời các quan thú nhiễn các sở cùng đại hiểu các hạt quan đến dự hội. Quá 9 giờ, quan Thống sứ tới nơi, có một đạo khố xanh đứng hàng súng chào. Khi ngài vào đến trong nhà thì phường nhạc của đội khố xanh ngồi ở trên gác sử bài Marseillaise. Trong các hàng ghế trên sân khấu nhà hát, ngoài quan Thống-sứ thì có quan Kiểm-soát thị chính Norès, quan chánh ngân khố Paris, quan Giám đốc công-chính Pouyanne, quan chưởng lý Bouravne [illegible] Morché, quan đông-lý Dongnot phủ Thống-sứ, quan Hộ-bộ Thượng-thư tri sĩ Phạm-văn-Thụy, quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu tổng-đốc Hà-đông quan cai trị Alberti chánh văn phòng, quan phó Toàn-quyền, quan cai-trị Delaille chánh văn phòng quan Thống-sứ, quan chánh tòa nhì Lorzac phó Tổng sứ, quan Công-sứ Fouque tỉnh Hà-đông, quan bác sĩ Le Roy des Barres chánh sở Y-chính Bắc-kỳ, quan chánh sở Địa-chính Rény, vân vân.

Quan Thống-sứ Bắc kỳ đọc một bài diễn-văn dài khai hội-đồng mà bản báo đã đăng bản dịch quốc-văn của phủ Thống-sứ ở trên kia. Bài này đọc xong đã quá 10 giờ rưỡi, rồi M. Nguyễn-Tiệp phó nghị-trưởng lại thay mặt M. Ng-hữu-Cự là nghị-trưởng cũng đọc một bài bằng chữ tây, đại ý để cảm ơn quan Thống sứ và một bài nữa bằng quốc-ngữ đối với đồng viện.

Vân đáng 11 giờ thì giải tán.

Chiều nay và ngày mai, ngày kia, hội-đồng lại họp để các ông ký-sư xem xét bản thảo sở dự-toán về kỳ-cơn chi tiêu trong xứ Bắc-kỳ năm 1927.

Hội-đồng về việc hộ đê. — Hội-đồng về việc hộ đê họp tại phủ Thống sứ hôm vừa rồi, có xét về vấn-đề đắp đê Hanoi cho cao nữa lên, để đủ khi nước có lên tới 12 m. 50 cũng có thể giữ vững được, không phải đắp con chạch bs một cách rất vất vả mà vẫn nguy-hiểm như tự trước tới nay.

Hội-đồng định không những đắp đê Hanoi cho cao, cho vững mà thôi, tất cả các ngả đê cũng đều phải tu chỉnh lại như thế.

Hội-đồng định cho các coi mộ phu đề làm đê. Số phu mộ định tất cả là 25.000 người.

Muốn bán một cái nhà số 86, Bd Carreau (đường Phố-nhi). Hỏi tại Luật-sư Mourlan số 40, Bd Gambetta (đường hàng Cỏ, Hanoi. 5.864

COUPONS TƠ LỤA TẤY

Kể từ ngày 16 Août 1926 giờ đi; hiệu V. DEMANGE Hanoi, có để ra bán rất nhiều miếng vụn, tơ lụa tây, giá rất hạ. Lại có cả vải thâm giá đặc biệt 0$22 một thước và láng chéo-go tốt 2$00 một miếng đủ hai quần.

AI LÀ NGƯỜI BẮC KỲ CŨNG CẦN PHẢI BIẾT!

Một quyển sách có 3 đạo nghị-định của quan Thống-sứ Bắc-kỳ:

1° *Ngạch thuế-thân ở Bắc-kỳ sửa đổi lại.*

2° *Việc khẩn đất ở miền trung-du và thượng-du Bắc-kỳ.*

3° *Ngạch thuế điền-thổ sửa đổi lại.*

Mỗi quyển . . . . 0$15
Tiền cước thường . . 0, 05
Tiền cước Recommandé thêm 0, 10

Thư và mandat gởi cho:
M. LÊ-NGUYÊN-ÚC
61-63, Rue du Coton
HANOI
5701

TRUNG BẮC HỌC HIỆU

Phố Nhà-thờ (Rue Lamblot) số 22. Máy nói số 150
Hiệu-trưởng: PHẠM-HUY-LỤC

Đến ngày thứ sáu 3 septembre trường học lại khai giảng như thường, nghĩa là một ngà học hai buổi: Sáng từ 7 giờ 30 đến 10 giờ 30, chiều từ 2 giờ 30 đến 5 giờ.

Học phí các lớp mỗi tháng như sau này:

Lớp đồng-ấu và dự-bị . . . . . 2 $ 50
Ba lớp trên là sơ-đẳng, trung đẳng và cao đẳng. 2 ,00

Buổi tối văn có lớp riêng dạy những học-sinh đã có bằng Sơ-học cùng những người chưa có bằng mà sức ngang với bậc sơ-học
Học phí mỗi tháng: 3 $ 00

Đơn xin học phải gửi lên Trung-Bắc Học hiệu, số 22 phố Lamblot và dính theo một tờ giấy khai-sinh.

Học trò nào không có giấy của nhà đưa đến thì học-hiệu không nhận.

Mấy lời kính cáo. — Bản quán xin kính cáo để các bạn đọc báo rõ rằng các tin tức gửi đến bản-quán về việc thi nếu biên ra làm mấy tờ báo nhau, tí như gửi bài đăng báo tới bài các bạch, gửi in thiệp danh, hỏi về pháp-luật thì xin biên làm bốt tờ khác nhau tờ vào một phong bì đóng được, chứ đừng viết chung vào một tờ thành ra chậm-trễ công việc của ngài, vì rằng lẽ nhiều việc phải lẽ nhiều sở khác nhau.

Sau nữa lại xin nhắc để các ngài nhớ rằng, những bài gửi đăng báo thì nên viết một mặt và đừng viết bằng bút chì nhạt khó đọc mà nắp chữ lầm công lắm.

Ngạch quan lại. — M. Dương-tự-Trác trí-phủ hạng nhất thương tá Hà-đương nay kiêm chức tri-phủ phụ dự khuyết tại Tân-an độ nhị cấp tỉnh lỵ thay M. Bùi-bằng-Truật đổi đi phủ Mỹ-hóa.

Ngạch học chính. — Phạm-Cẩn, tổng sư trường Yên-mô-thượng, huyện Yên-mô được tư dịch.

Mme Tạ-thị-Dư, giáo học thi sai bạng tám được tư dịch.

Mme Lê-thị-Tam, giáo học thi sai bạng bảy ở Hàng-Kênh (Kiến-an) được nghỉ hộ-sản một tháng, lĩnh cả lương.

MM. Phạm-Tá giáo-học hạng bảy ở Hanoi, Nguyễn-Lụp-Diễn, giáo học tí sai hạng tám ở Yên-hải, được nghỉ giả hạn một năm.

Nguyễn-xuân-Ruẫn, cô bằng sơ học Pháp-Việt, được bổ giáo-học thí sai tập sự.

M. Nguyễn quốc-Lương, trợ giáo lớp sư trường kỹ-nghệ được thăng trợ giáo hạng năm.

Dịch trâu bò, dịch ngựa. — Tại địa hạt tổng Kỳ-cầu tổng Mễ-trì, huyện Thanh liêm và tổng Ngô-xá huyện Bình-lục có dịch trâu bò.

∴

Tại sbuông ngựa M. Trần-sĩ-Linh ở Cao-bằng, lại có dịch ngựa nữa.

Hội Việt-Nam Thanh-niên. — Đến chủ nhật tới này, hồi 4 giờ tại hội quán hội Việt-nam Thanh-niên sẽ có chiếu bóng các phim ảnh mới ở bên Pháp của một người hội-viên của hội gửi cho.

Kỳ chiếu bóng ấy chỉ dành riêng cho các hội viên Hội xem thôi. Vậy ai vào xem phải có mang cái thẻ hội-viên của hội.

V. N. T. N. H. lai cảo.

PHIM ẢNH TÀU!!! TRUYỆN TÀU!!!

Người Tàu đóng trò!!!

Của đại hiệu làm phim ảnh ở bên Tàu gửi sang đem chiếu tại rạp

PAMILI CINÉMA

Phố hàng Buồm Hanoi

Bắt đầu từ thứ tư 1er đến thứ sáu 3 Septembre 1926

Chương trình thứ nhất

Một chuyện ái-tình rất hay và làm trò rất vui

Ở TAM-ĐẢO ĐÃ VỀ

Y-khoa bác-sĩ Sarraillé

Về nhà 5, phố Thợ-nhuộm, Giây nói 388

Nội-nghiệm nam-nữ, đàn-bà, phổi, nước tiểu, bệnh kinh niên-nữ.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh tiểu, bệnh đau dạ dày, đau ruột, bệnh đàn-bà và bệnh trẻ con.

Bắt được tiếng Annam. Không phải đông thêm người.

Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 9 giờ đến 5 giờ 30 chiều.

Ở các ngày chủ-nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ trước đến 12 giờ trưa, có hẹn ngày về giờ cho bệnh-nhân đến chữa.

Tổng phủ-hàm và huyện-hàm. — M. Lê-bá-Cang, điển-chế, nguyên huyện hàm ở Cần-thơ, nay được thăng phủ-hàm.

MM. Phan-quảng-Thiều, chánh tổng hạng nhất ở Cần thơ; Huỳnh Kỳ điển chủ ở Cần-thơ; Võ-Trung, kỳ bào hội-viên, điển chủ ở Bắc-liêu; Bùi duy-Tư điển chủ ở Sóc-trang, đều được thăng huyện-hàm.

Tại ga xe hỏa và bến tàu thủy. — Ngày hôm nay, 31 août 1926, số người đi lại ở ga xe hỏa và bến tàu thủy như sau này:

Tại ga xe hỏa

Số người đến:	69 người	Âu
	1493 —	Á
Số người đi:	33 —	Âu
	1413 —	Á

Tại bến tàu thủy

Số người đến:	14 người	lính
	415 —	Nam
Số người đi:	1 —	Tây
	50 —	lính
	365 —	Nam

Lịch năm 1927 của bản quán sắp in. — Xin tỉnh-các để các nhà đại công-thương rủng các tư gia xa gần biết là lịch năm 1927 của bản-quán sắp bắt đầu in, vậy ai muốn mua buôn hay mua lẻ thì xin kíp đến bản-quán mà chọn các kiểu vẽ, kẻo chậm ra thì các kiểu vẽ đẹp người ta đặt hết mất.

Sau đây bản-quán xin thử in ngay mông một Tết ta sang năm ra làm mẫu để các ngài xét thì đã biết lịch của bản-quán rõ ràng tiện lợi hơn các thứ lịch khác là thế nào.

Giá lịch của bản-quán bán như sau này:

Từ 50 trở lên. . .	0$35 một
Từ 10 đến 50 . . .	0 40 »
Từ 1 đến 10 . . .	0 45 »
Tiền cước.	0 25 »

Các ngài ở xa, muốn mua lẻ trống nên rủ nhau mua chung cho nhẹ tiền cước thì hơn.

Ai muốn hỏi gì, xin cứ viết thư về cho ông Quản-lý nhà in bản-quán như sau này:

M. Bùi-Toàn-Tuân
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

Mưa gió đổ cây. — Ngày hôm qua vào hồi 6h.20, một cái cây ở trước cửa hiệu An-Yeng ví gió to đánh lay, bật cả rễ lên trên mặt đất, khi ấy có một cái xe hàng số PBE 61 đi qua, may không có người, cái xe giương mui, cho nên cái cây rơi trúng qua cả mui xe làm không có gãy điện ở giữa đường xuống đến đầm ngồi. Sở Lục-lộ được tin ấy đã cho người đến chặn giây điện thì xe điện chạy được ngay như thường.

CÁC NHÀ DÙNG ĐỒ ẢNH NÊN BIẾT

Vì hiệu bào chế Montès, 54 phố Paul Bert, Hanoi mua nhiều, và mua được rẻ, nên hiệu ấy lại có thể bán được các chất Hyposulfite de Soude, Bisulfite de Soude, Sulfite de Soude, Hydroquinone, và tất cả các thứ dùng vào nghề ảnh, theo giá rất rẻ.

Viết thư mà hỏi giá.

Ô tô đỗ. — Hôm 30 août 1926 2 chiếc ô-tô vận-tải đường Hanoi — Sơn-tây, vì mưa ngập đường xe đi không trông thấy rõ đường, nên xe xuống ruộng, hành khách phải một bữa hú vía.

Lại sáng hôm qua 30 août 1926 M. Hoàng-thụy-Cẩi, An-sát Sơn-tây đi ô tô nhà ở Hanoi lên, cũng vì đường ngập xe cắm xuống ruộng, người nớt hết và bị sây sát nhiều.

Ăn cắp quần áo. — Nguyễn-bị-Đa, 20 tuổi, đi ở ăn cắp quần áo của chủ là Mme Ba'-Chaub, ở số Sam-ngư, không có sở nhà, tại đã bị bắt giam xét.

— Đinh-văn-Giản, 15 tuổi, vô gia cư, về nghề-nghiệp, ăn cắp quần áo của một người không b'ết tên là gì thì đã bị bắt giam xét.

Lăng mạ và dọa nạt. — Theo lệnh quan Biện-lý, sở mật-thám đã cho xét về việc một người Âu kiện một người Âu khác lăng mạ và dọa nạt mình.

Ngạn sẹ. — Ngày hôm qua vào hồi 5 giờ năm mươi nhăm phút, một cái xe điện mất số ở phố Tràng-tiền, không có ai giữ ngựa, thành thử con ngựa chạy lồng mỗi lên đã phải một cái xe hàng số H. T. D. 46 bị hư hai và rách cả mui, may sau mới kịp được con ngựa thì đã đeo vẻ sém, may người không can gì.

Ăn cắp — Ng. v. Thịnh-an-lí xe ô người bắt ngang nó thuốc là bị thua ăn trộm của Ng. v. Lung chạy giấy ở phố Toàn-quyền và của Nguyễn thị-Nhung bán hàng ở phố Đồ-hữu-vị số 2, đồ đạc và quần áo đáng giá 80 đồng bạc.

Bình-địa ba đào. — Tối thứ bảy và tối chủ nhật sau đây là ngày mùng 4, mồng 5 septembre tại rạp Cải-lương Hý-viện hàng Bạc sẽ diễn tấn bịch « Bình-địa ba đào » của ông Arsam Trần-quốc-Khải soạn để lấy tiền cứu giúp các dân bị lụt. Các tay thi-tử diễn giúp kịch hôm đó đều là những ông đồng đản tăng sự tại các công sở, vì nhiệt thâm cứu giúp anh em trong nơi nước lửa, nên không quản công sức làm nhọc sẽ rất hết tài hoa để hiến hà bá con một cuộc mua vui vô nghĩa.

Bà con ta còn ai là không biết cái tình đậm-đà của đồng bào hiện đương chìm đắm trong nơi cát đập sông vỡ, bởi nên ít hôm nay đã có nhiều người ra tay hỏ bảo để cứu giúp, nào là quyên tiền, nào là đi hát, kể cũng thiếu chi. Tuy vậy mong một tấm lòng nghĩa cả, ai là kẻ có lương tâm đối với cảnh đó không phải đau lòng rơi lụy. Vậy xét sao rằng, đến bà mấy các nhà từ thiện ta sẽ lấy lòng nghĩa cả, cổ động trong đám bà con anh em bảo nhau kẻ ít người nhiều, bớt chút tiền tài bất phí cũng đến dự cuộc cho đông, thì cái quả phúc ấy thực không tế tượng đứt chuông bảo tây.

Trong hai buổi hát ấy tiền chi thu được bao nhiêu sẽ xin đăng lên báo chương để đồng nhân cùng lãm.

Trong khi hát không quyên tiền

CHỈ CÓ MỘT THỨ THÔI

Thuốc đau mắt vàng rất công-hiệu mà quý-khách độ hoan nghênh hãy nay thì ở trên lọ thuốc phải có biên rõ « *COLLYRE JAUNE selon la formule du Dr Casaux* ».

Thuốc cũng vàng, giấy giản lọ cũng vàng mà giấy bọc cũng vàng, các quý khách nên đòi bằng được như thế thì mới khỏi nhầm. 5002

Tin sau cùng

Tin về tàu « Pourquoi Pas »

Tàu « *Pourquoi Pas* » đã tới Cherbourg, trên tàu có các nhà thám-hiểm Charcot, và Mickelson.

Việc hàng hành định nghiệp ở Lyon

Thành phố Lyon đã bị lệnh bắt các hàng hành làm việc công, để dự bị việc thay binh đình nghiệp.

Thư chiến lợi quẫn ở Trung-hoa

Vì những việc khó khăn ngày nay, nên tiền-đương-hạng Anh tức là *Dupark* đã khởi-hành ở Thượng-hải đi Hán-khẩu; ngày mai pháo thuyền *Altar* cũng khởi hành đi Hán khẩu.

(Indopacifi)

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Mưa đến bao giờ? — Cái hại về trận mưa hôm đầu tháng thế nào đã có rõ ở mấy số báo trước, dân nhà-quê còn đang khốc đỗ, nếu đỗ, vừa thấy nước mưa rút đi đã vội vã lượt mạ mới để bằng với vài, thì không ngờ ông trời thâm-độc kia lại giáng cho mấy trận mưa nữa làm trôi phăng mất cả. Ở 1 nơi và ng trên bị lụt, vùng dưới bị mưa, sự thống-khổ tuy có khác, nhưng nơi đâu cũng chung một gốc Bắc, thương-tâm đến thế là cùng điệm!

Mấy hôm nay gạo kém hơn trước mỗi đồng bạc mất từ mốt đến ba bảo; rau muống mỗi xu chỉ mua được một chút tay; còn thịt cá tuy vẫn đúng giá, nhưng con nhà nghèo kiếm tiền không đủ ăn gạo, còn lấy đâu mà ăn thịt cá. Thảm thay!

∴

Gà vịt nhờ đi ngoại quốc. — Để một tháng nay chuyến tàu đi Hương-sẵng lần nào cũng thấy thách-thức buôn gà vịt chở đi nhiều lắm. Nghe nói ở bên nước họ vì loạn-lạc mất mùa cái ăn đắt đỏ mà lại khan thì, chỉ trừ ra những người giàu có mới được bữa mai thịt cá, còn sự đói khổ cuộc dân cũng chẳng hơn gì người dân nước lụt ở bên ta. Như thế thì tiền chi đấp nay ở bên ta lụt lội, gà vịt khó gì có chỗ mười phần đem bán rẻ thì họ buôn về bán lãy lời và cung cho nhau ăn uống, chẳng cũng lợi hại sau.

Người làm công với chủ. — Việc M. H. kiện M. W. là ở có nhiệm hiện buổi đình hị thương và bắt cấp kỳ gì ký nữa lấy hồa-hảng cần các nhà chủ tàu thì nay nghe tin M. W. muốn xin ở hòa-giải, đến tiền phí tổn và hoàn tiền lưu cần M. H. trong khi còn làm việc với sở. Nghe đâu M. H. cũng ưng rất đơn hiện, song M. W. phải nói với tiếng kiện đến đình cho được số bằng cớ.

Thảm trọng. — Sáng ngày 27 août có một người đàn ông tên là Phạm-v-Thuận 30 tuổi quan làng Xích-bích, tổng Xích-bích, huyện Thanh-khê, tỉnh Thái-bình, đáp tàu « Trung-Nhị » ra Haiphong chẳng may bị sóm chết. Lúc tàu tới bến mại-bản đi trình báo thì sự (là ai phải người lại biết khám và cho mang tử thi vào nhà xác.

∴

Ốm đường. — Một người đàn ông trạc 40 tuổi, cần nước không rõ thấy nằm ở chợ thì người ta đi cho đưa vào nhà thương để điều trị.

Mất hoa tai. — Phạm-văn-Hiệp bán bánh ở phố đầu cầu thua một người đàn bà không rõ tên cước, lấy mất một đôi hoa tai đáng giá 12 p 50 Đàn-ông mất hoa tai đã buồn cười, mà lại không biết cầu cước người đàn bà lấy hoa tai, mới lại đáng buồn cười nữa.

BẮC-NINH

Đá Chọi sắp vỡ. — Mấy hôm nay trời mưa lớn đá Chọi huyện Võ-giàng đã vỡ mất. Đêm hôm 29 những dân phu chạy đi hộ đê đông lắm. Những nhà ở gần vùng lấy đêm 29 đạo đê-điều xuống phố nhiều lắm.

LAI-CHÂU

Một lớp dạy nữ-trang người Mèo ở Lai-châu. — Tại trường Mèo bị Lai-châu, nay lại mở ra một lớp để dạy cho người thiếu niên ở tỉnh lỵ trạc 20 tuổi là nhiều và các lính khố xanh, khố đỏ đóng ở đấy đến học thêm.

PHÚ-NINH-GIANG

Sở cảnh sát. — Viên cảnh khố xanh ở Ninh-giang (Hải-dương) nay kiểm chức cảm tại sở cảnh sát hạt ấy.

THÁI-BÌNH

Việc cứu dân bị lụt. — M. Tờ-đức-Tài, tham-tá Trụng-sự gửi cho bản-hội một số tiền là 780 đồng về số tiền các ông ở Bắc-thành có lòng từ-thiện đã tỏ chức cuộc hát cải lương Nhất-phiến-kim-tiền và bán hội lại nhận được của số tiền quyên như sau này:

Quan nguyên Khâm-sứ Tissot 100 đồng; hiệu Bông-quán-Hưng Nam-định 15 đồng; bà Delorme và Phủ-Nguyên Nam-định 6 đồng; Quan huấn-đạo Đại-tình-Trình (Thái-bạc, Vũ-tiên) 60 đồng; Thầy-thừ tòa Sarraigo 10 đồng; Hiệu Hòe-ký Hanoi 50 đồng; quan huyện An-hưng Vũ-Đại 50 đồng.

Bản hội xin có lời cảm ơn các người.

Lâm-thời trưởng-hội hội lại cáo

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hoàn-thiện tiểu-thuyết

(Phong-hóa)

Ai là thủ-phạm ?..

Trong thiên-hạ, có cái phúc không trông được thế, mà may được thế, cũng có cái họa không ngờ đến thế, mà xảy ra thế! Ue-ly-Tờ

Một buổi sáng chủ nhật vào cuối tháng sáu hay đầu tháng bảy, — cách giờm năm may, nên không nhớ ngày nào — hồi sáu giờ, khi tôi sắp sửa, định đi chơi, đánh máy đến tôi đến, trặc mưa rào đổ xuống. Ở ngoài đường hễ cứ mưa ngược, người chạy xuôi. Ngặt một nỗi đương bỗ, trời quang, mưa tạnh, ngoài đường tuy có bùn, nhưng có được cái nỗi gió thổi bụi bay.

Tôi đương ngồi trông ra ngoài phố. Ở đằng xa xa, có một người ăn mặc lịch sự đi lại, tôi chưa trông rõ ra ai. Khi người ấy đi cách mười thước đến cửa, tôi mới nhận ra là Hàn-ngọc-Trí. Tôi bèn đứng dậy chào hỏi, rồi mời vào nhà trong. Tình bằng-hữu thân-mật, lâu ngày mới gặp nhau, hết truyện gần đến truyện xa.

Tôi hỏi đến công việc làm ăn của anh Hàn :

— Từ khi anh xin nghỉ để đưa tỉnh H. P. buôn bán, tôi không được tin tức của anh, nên không biết công việc của anh ra làm sao ?

— Kể đã hơn một năm nay, tôi bận bịu quá đỗi, nên không có thư tín đến các nơi thân-hằng số-hữu để vấn an được. Bởi thế đã nhiều anh em trách tôi là người vô tình, bắn anh chẳng lượng tình mà miễn trách cho tôi.

— Tạo nào buôn bán có phát tài không ?

— Khi tôi mới đến tỉnh H. P., gặp bước may, nên không bao lâu tôi mở được một cửa hàng to ở một phố người mình tụ-họp đông-đúc. Ngoài việc buôn bán, tôi lại còn làm việc thầu khoán.

— Tôi vẫn biết anh là người tham công tiếc việc, nhưng một mình anh làm sao được hai việc như thế ? Lúc nào trông nom sổ sách ở trong cửa hàng, lúc nào giao-thiệp với người ?

— Tôi đã nói với anh rằng khi tôi mới doanh-nghiệp ấy mà, là có vài người bạn đồng chí hợ tiền ra, nên tôi mới có một cái vốn to để mở mang mọi công việc. Hai ông bạn chuyên về việc buôn bán, còn tôi nay đi đây, mai đi đó.

— Anh không ở luôn trong hiệu ư ?

— Không. Tôi thuê nhà riêng để ở. Bỏ tôi không ở trong cửa hàng, nên mới xảy ra một truyện rất là ly-kỳ.

— Truyện gì mà ly kỳ ? hay là lại truyện trong nhà thất tình cũng-lợi-p, ngoài khoảo cái áo « công-tâm » .

— Anh lại nhớ đến truyện mấy thương-hội nào đây có kẻ không ra gì ngoài khoảo lối « công-tâm », để ăn cái hảo-hạo cũng-lợi-p. Bởi số kẻ mạnh-tâm lừa dối người, nên ngày nay thiên-hạ thấy nói tới cổ-phần liệp thương-điếm thì cũng phải ghê sợ. Hiện nay cửa hàng của tôi đang phát-đạt, chúng tôi trù-tính để khuếch-trương ra. Việc xảy ra đó là về sự công của tôi.

Việc hay hay việc dở.

— Việc ly phạm đến danh-dự của tôi. Là người đã biết tự-trọng phải biết giữ danh-dự. Danh-dự đã mất thì nhân-phẩm không còn.

— Xảy ra làm sao ?

— Hôm nay tôi định đến trước là thăm anh và qui-quyến, sau là để nói anh biết việc ly-kỳ ấy. Anh được thư nhàn chứ ?

— Độ này ở nhà luôn. Anh ở đây chơi một vài ngày ta rộng thời giờ đi nhé.

Quen cả ngày tháng... Độ này anh thư thả là phải. Xin kể lể câu truyện để anh nghe :

Tôi ở trong hiệu ít lâu. Khi mọi công việc đã có nền-nếp rồi, tôi giao cho cách cho hai ông bạn cho tiện việc buôn bán. Tôi tự một cái nhà ở phố..., xây hiện đã vài tầng mới. Cái nhà ấy không có gác, nhưng nền cao. Có hai buồng riêng, xung quanh có hiên, sân nọ trông ra hồn mỹ. Nhà bếp, nhà hồi ở riêng. Chung quanh có vườn, có cây, mát mẻ. Thật là một nơi tĩnh mịch. Hai bên láng giềng : bên hữu có một cái nhà làm lối mới, trông lịch sự ; bên tả có rải nhà thấp, người chủ buôn bán tạp hóa. Tôi công việc nhiều, ngày thường đi vắng, giao cho vài đứa trông coi nhà. Tối đến về nhà, ăn cơm xong, nghỉ ngơi một chốc xem sách xem báo, rồi giờ việc ra làm, đi khi tôi đi ngủ sớm. Tôi đến ở phố ấy đã bảy tám tháng mà không đi lại chơi bời với hai bên láng giềng. Day thỉnh thoảng, hoặc khi tôi đi, hoặc khi tôi về có gặp người nhà ở cái nhà tây về bên tay phải nhà tôi. Người ấy tuổi chưa đến ba mươi, trông người nhã nhặn linh lợi. Tôi lấy tình lân bang có chào hỏi, người thiếu niên ấy có một vài khi sang chơi bạn nhà tôi, mà tôi chưa hề sang chơi bao giờ. Chào hỏi qua loa, không biết người ta thế nào mà vội cần thận.

II

... Vào cuối tháng mười, mưa phùn gió bấc, ngoài đường vắng vẻ. Lúc bấy giờ quá mười giờ đêm, tôi ngồi một mình tính toán sổ sách, chợt nghe có tiếng ồn ào, tôi đứng dậy mở cửa sổ ra, lắng tai nghe thì thấy có tiếng xô xát ở nhà bên cạnh. Chợt trông thấy một người đầu tóc rũ rượi ở trong nhà chạy ra ngoài cửa, có một người kéo vào. Tôi trời nên tối không trông rõ ra ai. Tôi đứng một lúc thấy im lặng cả, gió thổi thông reo, tôi mười tôi lại ngồi vào bàn làm việc. Tôi ghi bảo là vợ chồng cãi cọ nhau, nhưng nếu chồng càng vợ nhịn, vợ càng chồng nhịn, thì khi nào to tiếng được. Nương khốn làm ở đời thường chẳng nói một, vợ lại nói hai thành ra cái sự rầy rà cãi vung lắm khi trong gia-đình mất trật tự chồng chỉ vì người đàn bà không biết khôn nết... Có người lối cửa. Tôi vẫn đến ra mở cửa. Cửa vừa mới mở, một người xông vào tôi ai ngờ lại chính là người thiếu niên ở bên láng giềng. Người ấy vừa vái vừa nói rằng :

— Trăm nghìn lạy ông, ông thu thả cho tôi.

— Sao đêm khuya sông đột vào nhà người ta mà phá đám như thế ?

— Xin ông tha thứ cho, đừng trách tôi là quân hung-tợn vào nhà để hại người ấy của. Tôi xin đền tiền phạt vạ ông. Ông để tôi nói...

Vào hành hung trong nhà người ta như thế có nghĩa lắm sao ?

— Ông nói đúng lý lắm. Xin ông kể cho nghe. Tôi vào đến trong nhà này mới biết là mê muội đại dột. Tôi xấu hổ ông, phá đám đạo, thật là đáng tội.

— Sao mà lại cần đỗ đến thế ?

— Tôi cần đỗ thật, nhưng tôi vẫn là người lương thiện.

— Định vào đây để làm gì ?

Người thiếu-niên ấy tái mét mặt mà nói rằng :

Người ấy ra hai hàng nước mắt mà thân thiết rằng :

— Vì... Vì...

— Vì làm sao ?

Một tay xoa ngực, một tay vuốt tóc, người ấy đứng im một lát rồi ấp úng nói :

— Tôi vừa mới giết vợ tôi !...

Tôi nghe thấy nói thế giật mình... Tự nghĩ : người đàn bà, tôi rõ lắm ban ngày chạy ra cửa là vợ người thiếu niên này. Chàng lẻo vào trong nhà mà đang tay giết chết. Người này trông ra hiền hậu có lẽ nào làm được cái tuồng gớm ghê ấy ?... Tôi hỏi nói :

Ông không làm được thế đoạn ấy !...

— Thật thế, tôi đã giết nó rồi.

— Nếu vậy, mau mau sang xem còn có thể cứu được không.

— Tương tôi ! còn chi mà cứu .

Nói đoạn, chàng thiếu-niên nằm hết tinh thần ngã ở trên ghế trong ký Trời ơi tôi, chàng mặc một cái áo cánh trắng và một cái áo nịt. Tôi lấy cái áo lót đắp cho chàng. Đốt gần nửa mươi rượu. Hoặc chàng mượn mẹo rượu để hại vợ. Tôi tự vấn tâm không biết có nên để chàng nằm đấy, rồi sang xem có phương thế nào cứu người đàn bà ấy không ? Tôi lưỡng-lự mãi. Việc là việc cần, nếu lưỡng-lự có khi chậm trễ quá. Tôi đứng nghĩ, mở hỏi toan ra, chưa biết có nên đi hay không, bỗng tôi trông thấy một đám đông người sắp phải bỏ cõi trần lên nài cứu giúp cho. Tiếng kêu tiếng van thảm thương, ai cũng lòng cho được. Người càn thơ thẩn, ta còn phải làm phương cứu. Huống chi người đàn bà kia ở bên láng giềng đương nằm ở trong vũng máu mà ta lại không cứu hay sao ? Ta người đàn bà ấy đương đau đớn vì những vết thương. Ô ! ai trông thấy những vết thương ấy mà không đứng mình sởn tóc gáy !.. Tôi ngoảnh vào xem chàng thiếu niên đã tỉnh chưa, tai thấy nằm im thiếp. Tôi vỗ vào vai cũng không thấy mới gì. Tôi vội vàng khoác thêm một cái áo, rồi dẫu bước chạy sang cái nhà tây bên cạnh.

Đến nơi, tôi thấy cửa khép kín, ghé tai nghe không thấy tiếng kêu tiếng khóc chi cả. Đứng một lát, tôi ấn cửa vào trong nhà. Thấy ngọn đèn ở trên cái tủ chè áo với mấy cái ngủ, ghế bàn đồ lộng chồng. Không ánh, đồ sứ có cái vỡ. Tôi đoán là có đánh nhau. Tôi bước qua vào thấy một người thiếu phụ nằm ở trên sập gụ. Tôi giật mình, tôi ra mấy bước vội chào, người thiếu phụ ngồi dậy, rồi đáp lễ. Tôi trông dáng người người thiếu phụ mỹ miều làm sao ! Sắc đa hồng-hồng, nét mặt tươi như hoàng hoa, trông mạnh khỏe, người thật là phong tình .. Tôi đứng nhìn ra quên cả cái lo sợ lúc bao nãy. Không biết mình đứng trước một người mỹ nhân, hay là trong giấc chiêm bao. — Ánh điện chiếu, vì đối-diện với một người mỹ nhân tôi ngày mà tưởng mình trong giấc-mộng. Nhưng tôi tưởng bộ đạo đức cũng phải ngây, hướng chi tôi !... — Tôi hỏi ngay rằng, đêm hôm khuya lắm, mình xông đột vào nhà một người thiếu phụ. Ngộ người ta bô-hoán lên, thì sao khỏi bị oan thiên-hạ bước vào mình cái tội « phi-dâm tấn đạo ». Đối con mắt long-lanh có hạt châu vào tôi hoài, khi ấy cho tôi như ngây như dại, — anh lại tưởi, xin anh đừng nói như thế, tôi nói rất cần truyện — tôi định hỏi để biết sự-tình thế nào mà giúp cho người ấy được thương. Nàng đương đây đi lại mấy bước, thở thẻ hỏi tôi rằng :

— Thưa ngài, mấy giờ ?

— Bây giờ quá mười giờ. Xin bà lượng xét mà miễn cho tôi. Đêm hôm, tôi sang thế này cũng là quá bạo, nhưng bà đã hiểu vì lẽ gì tôi sang đây thì chắc bà cũng không trách nhau.

Nàng nói mấy câu cám ơn, rồi thở dài, lại ngồi xuống sập. Tôi chào rồi lại trở ra cửa. Ngẫm nghĩ câu truyện lấy làm ly kỳ, Người chồng nàng đến chẳng ? Hay mình điên ? Hay mưu mô của đồ vợ chồng ấy lừa mình vào bẫy để khép cho cái « án người nguyên » Tôi phân vân chưa tìm ra manh mối việc này.

... Khi tôi về đến nhà, chàng vẫn nằm ở trên ghế nguyên ấy. Tôi lấy khăn mặt nước đắp vào chán cho chàng tỉnh rượu. Hồi lâu chàng ngồi dậy, mặc cái áo lót cầm tôi sang nói hồi ngày rằng :

Cô cứu được không hở ông ?

Bụng tôi bảo dạ rằng anh chàng này để làm cho mình sự hãi, mình làm cho anh chàng ta lo sợ mê cuồng một lát, tôi bè nói :

— Ngay kịch liệt.

— Trời ơi ! Không có phương kế nào cứu được !

— Khó lắm.

— Trong mình mấy có nhiều vết thương không ?

— Cũng khá nhiều.

— Tôi vẫn quí vợ tôi, sao tôi lại làm cái thủ-đoạn ghê gớm ấy ?... Thật là có ma ám. Tôi phạm vào tội giết người ! Hung ác chưa ? Xin ông tha cho tôi, ông đừng đem tôi đến cửa công.

— Không kể chi ; cứ ngồi im đấy.

— Chết là đáng không có cái áo tâm hại tôi. Tôi xin nói cái tình cảnh trong gia-đình tôi để ông nghe, ông sẽ hiểu vì duyên cớ làm sao, tôi phạm phải tội ác như thế.

Tôi giết đến Tôi mà muốn biết vì lẽ gì mà vợ chồng nhà ấy mến cái lại thù trong gia đình. Cứ kể người mà đoán, thì chúng quanh láng giềng ai cũng bảo rằng vợ chồng nhà ấy hòa thuận thương yêu nhau.

Than ôi ! Đời người lắm nỗi éo-le.

(Còn nữa)

Trương-Thanh-Trai

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển . . . . 0$ 30

Tiền cước mỗi quyển . 0 , 12

Ai ở ca xin viết thư về cho

ông Bùi-xuân-Thành

61 — 63, Rue de Coton — Hanoi

NHỮNG LỜI RAO VẶT

(Les Petites Annonces classées du T. B. T. V.)

MỖI ĐỒNG CHỈ 0$ 20 MỘT LẦN

Bản-quán mở ra mục này, cốt để giúp các bạn đọc báo, cần mua-bán đổi-chác thứ gì, thật rất dễ tìm mà giá đồng cao mục này lại rẻ tiền.

Giá tính cứ 0 p. 20 một dòng, các ngài chỉ mất có 4, 5 hào mà cũng có thể đăng báo được. Không những thế lại còn tiện cho ngài nào cần mua bán thứ gì, cứ xem ở tờ rao vặt, đã chia ra từng mục, thật tiện mọi đường.

● Giá 0 p. 20 một đồng, là tính cho các ngài không mua báo đồng-niên, còn ngài nào mua báo đồng-niên, mà khi nào muốn đăng cao mục rao hàng này, thì xin gửi cho bản-quán cái giấy cuốn báo, bản-quán xin tính rẻ đi một nửa tiền.

B. Q.

Nhà đất bán
(Immeubles à vendre)

Muốn bán một miếng đất tỉnh 200 m2 ở Bạch-mai giá rất rẻ, Hỏi tại M. Ng.-văn-Toàn, 61, phố hàng Bông, Hanoi, sáng từ 7 giờ đến 11 giờ, chiều từ 2 giờ đến 6 giờ. 5.742

Một miếng đất ngay cửa nhà diêm, ngót 800 thước vuông muốn bán ; hỏi tại M. Bùi-xuân-Tiếu ; số 9 phố Neyret, *Hanoi.* 5.743

Bán một cái nhà tây ở Haiphong, Boulevard Henri Rivière, số 32, giá 4.500$ 00. Hỏi tại số 7, Julien Blanc, Hanoi. 5.804

Muốn bán một miếng đất lính 6.500 thước vuông ở ngay cửa sở Thuốc-lá Yên-phụ, đằng sau trông ra hồ Chúc-bạch. Ai muốn mua cứ bay từng khu một. Xin viết thư hỏi tại sở Công-ty Thuốc-lá, Hanoi. 5.858

Đồn-điền, ruộng, trại
(Concession, rizières, propriétés rurales)

Muốn bán cái trại 53.000m2 ở cạnh chợ Hà đông, trong có nhà bằng gỗ, đèn, quạt sẵn, cây cối nhiều, ai mua hỏi tại M. Đoàng-Thu, 37, phố hàng Điếu, Hanoi. 5.861

Nhà cho thuê
(Maisons à louer)

Cho thuê một cái nhà tây ở đường Trường buổi, số 7. Hỏi tại bản-quán. 5.748

Cho thuê một cái nhà lớn ở phố Carreau, n° 50. Hỏi tại số 12, Rue Lamblot. 5.860

Đồ-đạc
(Mobilier)

Muốn bán lại một giá hàng mới đóng bằng gỗ tạp (6 tủ 3 quầy) chưa sơn, chưa kính, đóng rất chắc-chắn, rộng-rãi, kiểu đẹp, vốn làm hết 450$ 00 nay xin tính rất hạ. Hỏi tại 119, phố hàng Bông. 5.807

Súng và chó săn
(Chasse)

Muốn mua một khẩu súng săn « Verney Carron » calibre 20. Hỏi tại bản-quán. 5.786

Muốn bán một khẩu súng Hammerless, calibre 12. Hỏi M. Nguyễn-hoa-Ngọc, giáo-học ở Thái-bình. 5.859

Sách vở
(Livres)

Muốn mua một pho tự-vị cũ « NOUVEAU LAROUSSE *Illustré*. Đàng 7 quyển một pho. Hỏi tại số 20, Phố Tiên-Tsin, Hanoi. 5.797

Muốn mua một « collection Đăng-cổ tùng-báo. » Ai muốn bán hỏi tại nhà báo. 5.809

Muốn mua :
(On achète :)

Muốn mua đồ xứ cổ, các hạng. Hỏi tại 97, hàng Cỏ (Gambetta) Hanoi. 5.758

Muốn tậu một con ngựa tây có thể đóng xe và cưỡi cũng được. Hỏi tại nhà-báo. 5.811

Muốn mua : tử gương đựng quần-áo, tủ kính đựng sách vở, bàn giấy. Giá rẻ. Hỏi tại bản-quán. 5.819

Làm người làm
(Offres d'emplois)

Cần dùng một người thợ-mộc thật khéo để đóng đồ vật. Lương cao. Hỏi tại số 61, hàng Bông Hanoi. 5.810

Trường học
(Ecoles)

Trung-bắc Học-hiệu có lớp dạy vụ nghỉ hè. 5.755

Leçons de Violon. Musique. Solfège. S'adresser 4, Bd. Gia-Long. 5.801

Leçons de Français, jusques et y compris la Rhétorique.

Leçons de Latin, Cours Préparatoire et 1re Année par Professeur Français qui se rend à Domicile. Ecrire : L. P. 136, Rue Duvillier. Prière donner adresse exacte. 5.795

Lạc con
(Mục này đăng không lấy tiền)
(Enfants égarés)

Thưa các ông các bà,

Tôi có một đứa con giai lên chín tuổi, tên nó là Bản, ngày mồng 5 tháng Août (tức ngày 27 tháng 6 ta) nó trốn học mà đi chơi lạc mất, người nó tầm thước vừa phải, lác nó đi, nó có mặc quần áo cánh trắng, mũ trắng, thắt lưng xanh, tay đeo mấy quyển vở. Vậy ông bà nào có bắt được nó, làm ơn đem nó đến số nhà 12, phố Ngô-Huyện, cạnh nhà thờ chính Hanoi, tôi xin có tạ.

Phạm-huy-Lâm, kính cáo. 5.833

Tôi có đứa con dâu 14 tuổi, người thấp gầy, có một nốt ruồi ở đầu lông-mày bên tay phải, lạc từ hồi tám giờ tối hôm 3 Août 1926. Khi chào lạc đều vấn khăn satin hoa, mặc áo cánh trắng cổ-tàu, quần vải thâm.

Ông bà nào bắt được cháu hay thấy cháu ở đâu, cho tôi chuộc, hoặc cho tôi biết tôi xin chịu tiền phi-tổn.

Nay kính tạ

Vũ-đình-Tất

4, Rue de Takou, Hanoi. 5.843

Tôi có thằng con trai thứ tư tên là Hảo, năm nay 17 tuổi, hơi thấp, mặt tròn, da trắng, trán có một cái sẹo, đầu cắp tóc, trong mặc một cái áo cánh trắng, ngoài áo trắng dài, quần trắng, thắt-lưng da, về trợ học ở Hanoi, hôm thứ bảy 17-8-26 cháu có tự bắt bình, nhà chỉ trợ đánh dây-thép lên cho tôi ở Vĩnh-yên rằng : « cháu ốm nặng ». Khi nhà tôi về đến nơi thì thấy nói cháu đã đi mất rồi mà khi ấy nhà chỉ trợ có cho người đi theo gọi về, nhưng cháu cứ chạy thẳng đường ra đằng bãi dâu bỏ sống, người theo không kịp trở về. Ngay buổi chiều hôm ấy nhà tôi và các người nhà cũng đổ đi tìm, nhưng không thấy.

Vì thế tôi sợ cháu quá giận, giại giột gì chăng, nên phải đăng mấy lời lên báo để ông bà nào biết làm ơn bảo cho tôi được biết tiền phi-tổn chúng tôi sẽ xin hoàn lại, và sẽ xin thân hành đến tạ ơn.

Đội Toa

Buôn bán ở Vĩnh-yên 5849

THÁI-BÌNH

Lạc con. — Tôi có đứa con gái tên là Lê-xuân-Châu 14 tuổi, dong dỏng cao, xương xương người, đi hơi nặng nguy, đầu đã đi dịt, tóc cắp trọc, mặt tròn, mới đây tự nhiên bỏ nhà đi chơi từ trưa hôm 13 tháng 6 ta trước (trước ngày lại các nơi) sau cảnh vài hôm lại thấy khắp mọi nơi, tôi không thấy tin tức con tôi cần số, để cho đi tìm khắp mọi nơi, các tỉnh, nếng chẳng thấy tăm hơi gì cả. Vậy may tôi nhờ các ông các bà nào thấy cháu đâu, hoặc ai đã có lòng tốt cho mà vào tạm trú trong lúc lại lội này thì làm phúc thông tin ngay cho tôi biết để tôi đến tìm, số xin tự chuộc rất hậu. Lê-xuân-Châu mặc trong mình một cái áo cộc nhiễu số đến nhanh, một cái áo trắng dài, một áo cánh mare, một quần nainh, một đôi giầy tây veral đen và đội một cái mũ mài xám. Nó biết chữ tây, đã học lớp nhất trường Pháp-Việt. Ai biết viết thư cho tôi đề là : M. Lê-xuân-Đệ, trợ-lý huyện Phụ-dực ở Thái-bình.

5.833

Lặt vặt
(Divers)

Bí đựng gạo, mới và cũ, mua ở chính tại xưởng đặt ra. SFATE, 18, phố Đồng-khánh, Hanoi. 5.808

Muốn đổi các thứ tem Đông-pháp lấy tem các nước. Ai có bỏi tại bản-quán. 5.809

Muốn bán một đôi chó giữ nhà, giống chó « Hồng-Kông » rất giữ lợn.

Hỏi tại : số 4 phố Gia-Long, Hanoi. 5.832

Thưa các ông các bà,

Bố tôi tên là Nguyễn-văn-Sửu tức là Ba-Đệ, làm nghề thợ may, lên làm tại Đàm-hông Tuyên-quang đã bốn năm rồi, làm nay không có tin tức gì về, vậy xin các ông các bà biết chỗ bố tôi làm ở hiệu nào trên Tuyên quang, hay là bây giờ ở tỉnh nào xin làm phúc cho chúng tôi biết chỗ ở cần bố chúng tôi để chúng tôi được gặp thì chúng tôi được đội ơn các ông các bà lắm lắm. Các ông các bà có lòng chỉ bảo cho thì cứ viết thư về cho M. Huấn, Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi biết, còn tiền Timbre đán thư hay là tiền giấy thép báo tin thì M. Huấn sẽ hoàn lại phân-minh.

Nay kính cáo

Mạo nhớn và Mạo con

5.836

Tôi tôi là Nguyễn-cao-Thanh quán ở làng Khê-tang, tổng Đại-định, huyện Thanh-oai, tỉnh Hà-đông.

Tôi có lời nhờ quý báo làm ơn cho tôi một việc như sau này : Nguyên vợ tôi tên là : Vũ-thị-Lạc, 63 tuổi, đầu trọc, tóc hoa mơ, chột một mắt vì bán tay phải, có gẫy một cái răng hàm trên ;

Bị bệnh điên đã hơn hai mươi năm nay, lúc tỉnh lúc mê, đã đi hai ba phen, tôi đã tìm về được, đến ngày 26 tháng năm annam thì lại đi mất tôi tìm đâu cũng không thấy nữa, vậy ông bà nào trông thấy người hình dạng như thế, xin làm ơn cho tôi biết tin, xin đi như sau này : M. Nguyễn-cao-Thanh, rue du Riz (cửa chợ Đồng-xuân) n° 46, Hanoi, tôi xin ân nhận và xin hoàn những tiền phí tổn.

Hay là có chỉ ở đâu, ông bà nào có thấy cũng xin làm ơn mà cho tôi biết được như thế, tôi xin cảm tạ vô cùng và lời tiền tin phí. 5.834

Trung Bắc kỳ Lâm-sản Công-ty

● (RỪNG BẢO-ĐẠI, RỪNG PHỐ-VỊ, RỪNG HẠ-CƯƠNG) ●

Chính sở tại Hanoi, 63, Phố hàng Bông

ĐIỆN THOẠI số 150

CỦI, THAN,

GỖ LIM XANH HẠ-CƯƠNG, tốt có tiếng, cả cây từ 7 tấc trở lên để làm cột nhà.

RỪNG, NỨA và các thứ lâm-sản nước Nam.

● Có sưởng tại Đáp-cầu, Yên-viên, Đề-xá.

Le PARFUM des HUMANITÉS

(SỞ-KÝ THANH-HOA)

Soạn-giả : E. VAYRAC

Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Vừa chữ Tây và chữ Quốc-ngữ đối nhau, giá mỗi quyển . . . 2$00

Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển . . . . . 1 .00

Ở các tỉnh, xin đính thêm tiền cước gửi

Recommandé : 0$ 30 thêm 2$ 00

nó 0$ 20 thêm 1$ 00

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cứu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

Le soir de ce même jour, cette digne vieille était assise dans sa loge, encore tout effarée et réfléchissant tristement. La fabrique avait été fermée toute la journée, la porte cochère était verrouillée, la rue était déserte. Il n'y avait dans la maison que deux religieuses, sœur Perpétue et sœur Simplice, qui veillaient près du corps de Fantine.

Vers l'heure où M. Madeleine avait coutume de rentrer, la brave portière se leva machinalement, prit la clef de la chambre de M. Madeleine dans un tiroir et le bougeoir dont il se servait tous les soirs pour monter chez lui, puis elle accrocha la clef au clou où il la prenait d'habitude, et plaça le bougeoir à côté, comme si elle l'attendait. Ensuite elle se rassit sur sa chaise et se remit à songer. La pauvre bonne vieille avait fait tout cela sans en avoir conscience.

Ce ne fut qu'au bout de plus de deux heures qu'elle sortit de sa rêverie et s'écria : Tiens ! mon bon Dieu Jésus ! moi qui ai mis sa clef au clou !

En ce moment la vitre de la loge s'ouvrit, une main passa par l'ouverture, saisit la clef et le bougeoir et alluma la bougie à la chandelle qui brûlait.

La portière leva les yeux et resta béante, avec un cri dans le gosier qu'elle retint.

Elle connaissait cette main, ce bras, cette manche de redingote.

C'était M. Madeleine.

Elle fut quelques secondes avant de pouvoir parler, *saisie*, comme elle le disait elle-même plus tard en racontant son aventure.

— Mon Dieu, monsieur le maire, s'écria-t-elle enfin, je vous croyais...

Elle s'arrêta, la fin de sa phrase eût manqué de respect au commencement. Jean Valjean était toujours pour elle monsieur le maire.

Il achéva sa pensée.

En prison, dit-il. J'y étais. J'ai brisé un barreau d'une fenêtre, je me suis laissé tomber du haut d'un toit, et me voici. Je monte à ma chambre, allez me chercher le sœur Simplice Elle est sans doute près de cette pauvre femme.

La vieille obéit en toute hâte.

Il ne lui fit aucune recommandation ; il était bien sûr qu'elle le garderait mieux qu'il ne se garderait lui-même.

On n'a jamais su comment il avait réussi à pénétrer dans la cour sans faire ouvrir la porte cochère. Il avait, et portait toujours sur lui, un passe-partout qui ouvrait une petite porte latérale ; mais on avait dû le fouiller et lui prendre son passe partout. Ce point n'a pas été éclairci.

Il monta l'escalier qui conduisait à sa chambre. Arrivé en haut, il laissa son bougeoir sur les dernières marches de l'escalier, ouvrit la porte avec peu de bruit, et alla fermer à l'intérieur sa fenêtre et son volet, puis il revint prendre sa bougie et rentra dans sa chambre.

La précaution était utile ; on se souvient que sa fenêtre pouvait être aperçue de la rue.

Il jeta un coup d'œil autour de lui, sur sa table, sur sa chaise, sur son lit qui n'avait pas été défait depuis trois jours. Il ne restait aucune trace du désordre de l'avant-dernière nuit. La portière avait « fait la chambre ». Seulement elle avait ramassé dans les cendres et posé proprement sur la table les deux bouts du bâton ferré et la pièce de quarante sous noircie par le feu.

Il prit une feuille de papier sur laquelle il écrivit : *Voici les deux bouts de mon bâton ferré et la pièce de quarante sous volée à Petit-Gervais dont j'ai parlé à la cour d'assises*, et il posa sur cette feuille la pièce d'argent et les deux morceaux de fer, de façon que ce fût la première chose qu'on aperçut en entrant dans la chambre. Il tira d'une armoire une vieille chemise à lui qu'il déchira. Cela fit quelques morceaux de toile dans lesquels il emballa les deux flambeaux d'argent. Du reste il n'avait ni hâte ni agitation, et, tout en emboîtant les chandeliers de l'évêque, il mordait dans un morceau de pain noir. Il est probable que c'était le pain de la prison qu'il avait emporté en s'évadant.

Ceci a été constaté par les miettes de pain qui furent trouvées sur le carreau de la chambre, lorsque la justice plus tard fit une perquisition.

On frappa deux petits coups à la porte.

— Entrez, dit-il.

C'était la sœur Simplice.

Elle était pâle, elle avait les yeux rouges, la chandelle qu'elle tenait vacillait dans sa main. Les violences de la destinée ont cela de particulier que, si perfectionnées qu'elles soient, elles nous tirent du fond des entrailles la sensibilité la plus humaine et la forcent de reparaître au dehors. Dans les émotions de cette journée la religieuse était redevenue femme. Elle avait pleuré, et elle tremblait.

Jean Valjean venait d'écrire quelques lignes sur un papier qu'il tendit à la religieuse en disant :

Ma sœur, vous remettrez ceci à monsieur le curé.

Le papier était déplié. Elle y jeta les yeux.

— Vous pouvez lire, dit-il.

Elle lut : — « Je prie monsieur le curé de veiller « sur tout ce que je laisse ici. Il voudra bien payer « là-dessus les frais de mon procès et l'enterrement « de la femme qui est morte aujourd'hui. Le reste « sera aux pauvres. »

(A suivre)

Những kẻ khốn-nạn

Xã-hội tiểu-thuyết của ông Victor Hugo

NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch.

(Tiếp theo)

Buổi tối cái ngày hôm ấy, người nghĩa-phụ ấy đương ngồi trong cái phòng cạnh-cổng, còn đương hoảng-hốt tâm-thần, còn đương ngẫn-ngơ suy-tính. Nhà công-xưởng thì cả ngày hôm ấy không mở cửa, cái cổng vào thì gài then ngang đóng chặt, ngoài đường thì vắng ngắt. Trong nhà thì duy chỉ có hai bà mụ ngồi canh cái xác *Fantine* nằm đó.

Vào độ lúc ông *Madeleine* bình-nhật vẫn về, thì mụ quen thói xưa nay mà đứng dậy, mở ô-kéo lấy ra cái thìa-khóa buồng ông, và cầm lấy cây nến mà mọi khi ông vẫn thường dùng để lên thang gác; thìa-khóa thì mụ đem móc vào cái danh là chỗ mọi khi ông thường đến lấy, còn cây nến thì mụ cũng để sẵn ngay bên cạnh, dường như là mụ vẫn chờ ông về như mọi ngày vậy. Đoạn mụ lại vào ngồi trên ghế, mà nghĩ-ngợi vẩn-vơ. Bấy nhiêu công-việc, mụ theo thói quen mà làm không nghĩ gì hết.

Cách chừng hơn hai tiếng đồng-hồ, mụ mới tỉnh con vợ-vẩn mà la lên rằng: Ô này! Lạy Chúa Giê-du nhân-từ! ta đem thìa-khóa treo kia mà làm gì!

Giữa lúc ấy thì cánh cửa kính tự dưng mở ra, một cái tay thò vào, cầm lấy thìa-khóa và cây nến, châm cây nến vào một cây nến đương thắp sáng.

Mụ ngước mắt lên, miệng há hốc, toan kêu nhưng cầm được tiếng kêu lại.

Số là cái bàn tay ấy, cái cánh tay ấy, cái tay áo ấy, mụ đã nhận ra.

Chính là tay ông *Madeleine*.

Trong mấy phân đồng-hồ mụ không nói được ra tiếng, vì giật mình sợ-hãi, về sau mụ kể lại với người ta như thế. Mãi bồi lâu mụ mới kêu được ra tiếng mà rằng:

— Trời! quan thị-trưởng! tôi vẫn cứ tưởng.....

Mụ nói đến đó thì bật lại, sợ nửa nói hết câu thì vô-lễ với chủ nhà. Số là mụ vẫn coi ông là quan thị-trưởng. Ông đỡ lời mụ mà nói nốt:

Mụ tưởng tôi vẫn tù rồi. Ta đã vào tù rồi thật. Ta bẻ được song sắt mở cửa sổ mà ra mải nhờ mà nhảy xuống. Giờ ta về đây, ta lên trên phòng ta. Mụ khá đi tìm bà *xơ Simplice* cho ta. Hẳn bà đương canh xác người đàn-bà vô-phúc.

Mụ canh-cổng vội-vàng chạy đi.

Ông không dặn-dò chi cả, chắc dạ rằng mụ sẽ giữ-gìn cho mình cẩn-thận hơn là mình giữ lấy.

Về sau cũng không ai biết được ông làm thế nào không mở cửa lớn mà vào được trong sân nhà. Nguyên ông bình-nhật vẫn có và vẫn giữ luôn trong mình một cái thìa-khóa mở cửa nào cũng được, thường ông dùng để mở một cái cửa ngang; nhưng chắc hẳn khi đem tống-giam, thì quân thủ-ngục đã khám lưng mà lấy mất thìa-khóa ấy rồi. Vậy cái đoạn chuyện này vẫn chưa ai vỡ nghĩa.

Ông trèo thang lên gác. Lên đến nơi ông đặt cây nến xuống bậc thang trên cùng, rồi ông sẽ mở cửa vào phòng, đi rón-rén ra phía cửa sổ đóng kín cả kính chớp lại, rồi lại ra chỗ đầu thang cầm lấy cây nến mà đi vào.

Cần-thận như thế là vì, độc-giả còn nhớ, đứng ngoài đường nom được thấy cái cửa sổ buồng ông.

Ông đưa mắt nhìn quanh một lượt, nhìn cái bàn, nhìn cái ghế, rồi nhìn cái giường đã ba ngày chưa đặt mình lên, chăn đệm vẫn còn nguyên cả. Không còn một thì giờ gì là dì-tích cái đêm hôm nọ nữa, bởi vì mụ canh-cổng đã dọn buồng đi rồi. Duy mụ có nhặt trong đống tro lò sưởi được hai cái khoanh sắt đầu gậy và đồng bạc mướng đen, mụ đem để gọn-ghẽ lên trên bàn.

Ông lấy một mảnh giấy, rồi cầm bút viết mấy chữ sau này: « *Đây là hai cái đầu gậy nạm sắt của tôi ngày xưa và đồng tiền bốn-mươi xu ăn cướp của thằng bé* Petit-Gervais *mà tôi đã nhận ở trước tòa Đại hình rồi.* » Rồi ông lấy hai cái khoanh sắt và đồng tiền mà chặn lên trên tờ giấy, để sau này ai bước vào trong buồng nom thấy ngay được. Ông lại mở tủ lấy ra một cái áo lót-mình cũ, mà xé thành mấy mảnh, rồi dùng những mảnh ấy mà gói hai cây nến bạc lại. Ông dửng-dính mà làm những việc đó, chứ không ra điều tất-tả vội-vàng gì cả, tay vừa gói hai cây nến bạc thì miệng ông vừa nhai một mẩu bánh đen. Có lẽ bánh ấy là bánh của nhà ngục phát cho từ bữa, khi ông trốn ra, ông đem theo làm lương thực.

Về sau quan tòa đến khám biên, nhặt được cả những bánh vụn còn rơi-vãi dưới vân gác.

Bỗng có hai tiếng gõ cửa. Ông nói:

— Cứ vào.

Bà *xơ Simplice* vào. Bà bà xanh ngắt, hai mắt bà đỏ ngầu, cầm nến bỏ cầm ở tay không được vững. Thì ra những việc phũ-phàng của số-phận có một đặc-tính, dẫu chúng ta đối với đời đã thật lòng tu rồi, đã ngươi-lạnh rồi, mà khi thấy những việc phũ-phàng đó, cái nhân-tính đã vùi-lấp tận sâu trong bụng rồi, nó cũng kéo ra ngoài được, bắt phải hiển-hiện ra được. Thì ra người đàn-bà tu-hành ấy, vì những việc cám-xúc ngày hôm ấy, mà hóa ra lại hoàn-nguyên người đàn-bà. Cũng đã khóc, cũng sợ run lên.

Jean Valjean vừa mới viết xong mấy dòng chữ lên một tờ giấy nữa, ông đưa tờ giấy ấy cho bà *xơ* mà rằng:

— Xin nhờ bà đưa giấy này cho cụ xứ.

Tờ giấy không gấp, bà đưa mắt xem thì ông nói:

— Bà có thể đọc được.

Bà liền đọc: — « Tôi xin ông cụ bẩm-xứ coi nom hết « cả những tài-sản mà tôi để lại đây. Ông trích đầy ra « mà lấy đủ tiền chi các khoản phí về việc tôi tại tòa « án, rồi lại chi tiền mai-táng cho người đàn-bà chết « tại nhà tôi hôm nay. Còn dư bao nhiêu thì cho những « người nghèo hết cả. »

(Còn nữa)

Những bản-thảo đầu, đã in thành bản quyền, một bản chữ Pháp, một bản quốc-văn, bán giá nhà xuất bản này :

Quyển I	225 trang, bán.	0 $	80
— II	280 —	0	45
— III và IV	150 —	0	30
— V và VI	—	0	30

Ở xa phải trả thêm tiền cước, mỗi quyển. . . . . 0 $ 20

Cả bốn quyển gửi làm một . . . . . 0 $ 80

Lịch-sử các quan Thú-sứ, Đô-hộ ở nước ta trong cái thời-đại thuộc về Tàu

(Tiếp theo)

Đỗ chí-hồ-Luân, người Tương-châu khi mới tới đất Giao-chỉ bèn lập ra nghề cày-cuốc và dạy dỗ, Vua Thái-tôn bổ làm Trung-thư-thị lang. Đến ở tại Giang-lăng, nên ông Khai-nguyên năm đầu đời vua Minh-đường nhà Đường, bổ sang làm An-nam đô-hộ sứ. Khi Mai-hắc-Đế dấy binh, Sử Khánh-thừa và lệ ông bình mà biên đơ, người đi kiếm đến ăm phụt và hỏi người tự xin thôi, không mấy khi phải dùng đến binh-lính.

Chân-tọai-Lương lên tự là Đắc-thiện, người Tân-dương, gần đời vua Thái-tôn nhà Đường, làm trong thư-lệnh, làm coi việc biên Trung-quốc, lần ra làm đô đốc Đô-châu và Quế-châu. Đến năm niên-hiệu Thiên-bảo năm đầu đời Vũ-hậu, Hữu-kinh-Tôn và Lý-nghĩa-Phủ tâu vu cho Toại-Lương làm ăn nhũng dối loạn, Võ-hậu giáng Toại-Lương làm thứ sử Giao-châu, coi việc được hơn một năm thì chết.

Sài-trí-Ưu, đời vua Cao-tổ nhà Đường, làm ngự sử trung-thừa nhân nói việc trái vua, phải giáng làm thứ-sử Giao-châu. Khánh-lịch tuy nghiêm khắc mà thanh liêm; khi Khánh mới coi việc, lại dân đều oán giận: được hơn một năm, lại yên dân bình phục và qui mến, phương nam yên ổn, lấy công được triệu về triều.

Lưu-diên-Hựu tiến-hiệu Thái công năm thứ 2 đời vua Đường Đức-tông đổi làm đô-đốc Giao-châu. Năm thứ 7 sử tàu một năm chia làm hai kỳ, Diên-Hựu bắt dân đều phải nộp làm một lần. Nhân đấy oán gộp thợp ra làm loạn. Diên-Hựu bỏ chạy, người thổ mưu lý-tự-Quang. Đỗ cảnh là bọn Đinh-Kiến theo nhau đánh giết Diên-Hựu, rồi cướp giữ Giao-châu. Vua Đường nghe tin bèn sai quan tư-mã Quế-châu là Trần-Tiến đem quân sang dẹp loạn. Tình đình giết Đinh-Kiến, Giao-châu lại yên. Diên-Hựu tính rất tham lam, khi ở Giao-châu, ăn của dút rất nhiều, gần đến trăm vạn, lại rất tàn nhẫn keo bủn; trong nhà nuôi gà vịt hàng mấy trăm con, mỗi lần một lần kiểm soát. Nếu con nào mất hay là chết, thì bắt tội, tó phải bồi; trong nhà chỉ ăn những rau đậu. Khi tiếp khách không cùng thế, bon gà lợn thì nhà nuôi sẵn bán để làm.

Nguyên-sư-Khách, người Giang-lăng, niên hiệu Khai-nguyên năm đầu đời vua Minh-đường nhà Đường, bổ sang làm An-nam đô-hộ sứ. Khi Mai-hắc-Đế dấy binh, Sử Khánh-thừa và lệ ông bình mà biên đơ, người đi kiếm đến ăm phụt và hỏi người tự xin thôi, không mấy khi phải dùng đến binh-lính.

Tống-chí-Đễ là em Tống-chí-Viễn, niên hiệu Khai-nguyên đời vua Minh hoàng nhà Đường, làm quan đến huyện Thái-nguyên, lại thăng làm Kiểm-xem thẩm-đế-sứ, phạm lội phái đại sang Cửu-điền. Bấy ấy người Mán giấy loạn, họp đảng đánh lấy Hoan châu (tức Nghệ-an bây giờ) và Đường được tin báo, liền bổ Chí-Đễ làm Giao-châu đồng-quản, đem quân đi đánh giẹp Man. Chí-Đễ sai người, đến chiêu dụ, người Man đều hàng. Chí-Đễ lấy lòng thành đãi, không làm tội người nào cả, người Man đều cảm ơn, phương Nam lại yên.

Đỗ-bằng-Lễ, cuối niên Liệu Cảnh-lung đổi Đường làm quan ký huyện Lê-nguyên. Một đêm Bằng-Cử nằm mộng tự-ấy mình vào một đình thờ và lập một người mặc áo tím, hai bên chầu hồi nhau rất cung kính. Người mặc áo tím cầm tay Bằng-Cử cười mà nói rằng: « Tôi thua lời này xin ngài chớ lấy, giảm bầy năm nữa thì ngài sẽ làm An-nam đô-hộ sứ, tôi nguyện là một người có thể hiển linh bắt-kể-sơn, mà là rất mạnh lợn có khí, ta nên vốn vơ, chớ không tên lấy ư hiếp, xin ngài phải suy nghĩ cho rộng xa đừng bảo rằng cái mường mọi ngu hèn, tay ý mình mạnh mà hiếp thế nào cũng được đâu. Cách bốn năm, Bằng-Cử quả được bổ sang làm An-nam đô-hộ sứ. Bằng-Cử nhớ lời người mặc áo tím nói khi trong mộng, cảm-tuyên lấy lòng thành tin đối người An-nam, chỉ sự rất là khoan giản, người phương Nam rất cảm phục. Bằng-Cử ở An-nam tám năm, khéo coi vua Đường triệu về, người An-nam họp nhau đến mấy nghìn người ở cửa dinh khóc lóc đi tiễn đến hết địa phận Giao-châu.

(Còn nữa)

X. d. p. t. n.

Tân-Dân-Thuyết

(Dịch sách Tàu)

(Tiếp theo)

Ở ! Người ta sống ở trong nhân-quần được an-hưởng cái quyền-lợi của nhân-quần thì nên phải hết cái nghĩa-vụ đối với nhân-quần, nếu không thì thật là một con mọt ăn hại ở trong nhân quần mà thôi. Kẻ kia giết cả chủ-nghĩa « thảo toàn quí quí » thường tự nghĩ rằng ta dẫu không làm gì cho nhân quần, nhưng cũng không bao giờ cho nhân-quần, nào có biết đâu rằng không làm ích tức là có hại. Bởi sao ? Bởi nhân quần có ích cho mình, mà mình không có ích gì cho nhân-quần, thì tức là mình trốn cái nợ của nhân quần mà không chịu trả vậy. Một người nào một tư nhân khát giao thiệp, trốn nợ không trả, đối với tư-pháp tất là có tội, vì mình sẽ làm hại lấy đến người khác, thế thì có lẽ nào trốn nợ của nhân-quần lại giữ trọn được cái lương tâm thiện-nhân ru ! Giả-sử hết thảy mọi người trong nhân-quần, ai cũng trốn nợ của nhân-quần mà không chịu trả cái nợ nhân quần mà nhân quần phỏng có được bao nhiêu mà một bọn khốn-nạn vô công-hạnh, ngày đêm ăn hại, rúng nhàu xiu xó, ngày một bao mòn mà không tăng bổ, còn lâu dài làm sao cho được. Cái nhân-quần ấy tất vì bọn trốn nợ mà phải kiệt nhân đến, cũng có lẽ trong khắp một thời-đại mà phải chịu lụy vì kẻ khác trốn nợ của mình, đó là cái lý thế-tất nhiên vậy. Trong quốc-tế ngày nay sở dĩ suy yếu, há vì lẽ khác ra ! Chẳng qua cũng vì bọn thiện-nhân « thảo thân quí quí » mà tiêu quả, chỉ gìn giữ quyền-lợi mà không chịu hết nghĩa-vụ. Hết thảy mọi người coi cái nợ của nhân-quần khoản như không có. Người dẫu nhiều mà đi không làm lợi được cho gì cho nhân-quần, lại làm thêm lợi cho nhân quần tài tài nào chẳng phải mỗi ngày một suy yếu ra.

Cha mẹ đối với con, có công sinh dục, có công giáo-dưỡng, cho nên kẻ làm con phải có cái nghĩa-vụ đền ơn cha mẹ. Người con nào cũng biết hết cái nghĩa-vụ ấy thì cha mẹ nào con, cha mẹ càng vui, gia-tộc càng thịnh, nếu không chung như thế thì thật là làm tai-vạ cho gia-tộc vậy. Làm con mà trốn nợ cha mẹ gọi là con bất hiếu, đó là một điều đại-nghĩa thứ nhất ở trong tư đức, hết thảy mọi người đều biết như thế, huống chi làm nhân quần đối với người ta, quốc-gia đối với quốc-dân thì cái ơn ấy cũng chẳng khác gì cha mẹ đối với con vậy. Bởi vì không có nhân quần, không có quốc-gia thì tính mệnh tài-sản của ta không nương tựa vào đâu, trí-tuệ năng-lực của ta không phát-triển vào đâu, mà thân ta đã không thể một ngày đứng ở trong trời đất được.

Vậy nên cái nghĩa-vụ phải đền ơn quốc gia thì phàm làm người ai cũng đều có. Nếu bỏ cái nghĩa-vụ ấy thì về luận đối với tư-đức, người ấy là thiện-nhân hay là ác-nhân, cũng đều có thể gọi là một loại sâu ăn lại ở trong nhân quần và quốc-gia vậy. Tôi dự nói có người con, kẻ thì cho bố, dẫu một đồng là cần đến, một đồng là vô lợi, cái tình chất thiệt-thòi khác nhau rất xa, nhưng nói rất lại thì cũng cùng là những phường không biết nhớ ơn cha mẹ, làm lành đành giáo lời-ơi ấu vậy. Xem thế thì những kẻ độc-thiện một thân mình, tự lấy thế làm đủ kín thật đáng khép vào cái tội bất-hiếu. Nếu lấy công đức mà tính-phân thì dẫu vào rằng người ấy đối với nhân quần, đã phạm cái tội ác-nghịch bất đạo cũng không phải là quá đáng.

(Còn nữa). M.

VĂN UYỂN

Vợ khuyên chồng đừng đánh bạc

Này cậu em ơi, đã mang thân ấy cõi đời,
Giữ sao cho khỏi phụ cái tiếng là người nam-nhi ;
Tuổi xuân xanh cậu chính đang thì,
Cơm nhà vợ nước cậu phải nghĩ cách gì trả ơn ;
Này cậu em ơi, chớ khoe khoang làm bạc nhiều tiền,
Mà đam mê cờ bác để cái mối phiền cho thân ;
Hại tiền mà hao tổn tinh thần,
Có bạc là bác thắng bần nghĩ cũng chẳng ngon ;
Này cậu em ơi, phải kíp nên lo tính kẻo mà,
Mai sau cậu một tuổi một già hết lại được đo ;
Buổi canh tranh này hơn được kém thua,
Tay không bá để cậu ganh đua kịp người ;
Thương nhau em mới lấy nhiều lời,
Dám xin nghĩ lại kẻo thì gian cười hỗ danh.

Vân-trung (Hải-ninh)

Các việc linh trưng và đấu giá

Ngày 13 septembre hồi 16 giờ. — Tại sở Công-chính Hà-nội sẽ đấu giá làm một cái nhà ăn và một cái nhà tắm tại trường Nam Sư phạm Hà-nội.

Giá tiền định là : 16 317 $ 19
Ký quĩ tạm : 270, 00

Cũng ngày ấy hồi 16 giờ 15. — Tại sở Công-chính Hà-nội sẽ đấu giá làm một kho bạc cho tỉnh Nam-định.

Giá tiền định là : 22 649 $ 70
Ký quỹ tạm : 375, 00

Ngày 27 octobre 1926 hồi 15 giờ. — Tại nhà Thương-chính Hà-nội và Sài-gòn gọi linh-trưng các sở và ghe tàu cho các sở Thương-chính trong năm 1927. Tiền lĩnh trưng phải khai bằng bạc và bằng xu.

Điều lệ để tại tòa ba nhà Thương-chính Hà-nội và phòng kế-toán nhà Thương-chính Sài-gòn.

Ngày 28 octobre 1926 hồi 9 giờ. — Tại đạo Hồng-gia-pha Bắc, ở nhà lá gần Hà-nội gọi linh trưng cho các đạo hỏa-xa phía Bắc ở Hà-nội và Trung-kỳ trung-ương ở Tourane.

Lô thứ nhất. — Bảy vạn bốn nghìn kilos (74.000 k.) dầu để lau trục bánh xe.

Lô thứ hai. — Sáu vạn sáu nghìn kilos (66 000 k.) dầu để lau các toa máy.

Các giấy má về việc lĩnh trưng này đã tại phòng giấy ông ký-sư chánh đạo hỏa-xa phía Bắc (Bureau de l'ingénieur Chef de l'Arrondissement des chemins de fer du Nord gare de Hanoi) và phòng giấy ông chánh ở Hãng-hải (Service Maritime du Tonkin) tại Haïphong.

BÁN ĐẤU GIÁ

Ngày 7 septembre 1926 hồi 9 giờ. — Tại tòa Đề-đốc Hà-nội sẽ bán đấu giá riêng từng lô một : Cả thảy bán 8 lô đất làm nhà diện-tích chừng 1000 *mètres carrés* tại Hà-nội, ở giáp đường Brière de l'Isle, đường Gleyzal, đường Cột cờ, đường Carnot và phố Lò gạch (Rue de la Brigue-de-fer) là những lô số 92, 93, 94, 95, 96, 97.

Đặt giá mỗi thước vuông là một đồng năm hào.

Các điều-lệ về việc bán đề tại sở Văn-tự số 59 phố hàng Trống, tại phòng thư-ký tòa Đốc-lý và tại sở Công-chính số 9 phố Balny Hanoi.

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY và ĐỌC VẬNG
Máy mỏ-neo, 15 chân kính
Mặt số kim có phát ánh-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
29, Phố Paul Bert, — HANOI
3011

Cải-lương Hí-viện

RẠP HÁT MỚI
42, Phố Hàng Bạc, Hanoi

Tối thứ ba 31 Août và Thứ tư 1er Septembre diễn

KIM-VÂN-KIỀU

Hát chèo cải-lương

Diễn lần thứ nhất

Y-phục lối Tàu trông rất ngoạn-mục. câu hát câu nói tập Kiều nghe rõ như rót vào tai. Vui trò, đẹp cảnh, sướng tai, lạ mắt. Nhất là cảnh Đạm-Tiên biến hiện hai lúc ở mồ và báo mộng) khác nhau, trông thật thần tình!!

Bán vé từ 2 giờ chiều ngày 31 và 1er.

Chương-trình : đúng 8 giờ mở màn Hoạt-tương Kiều (hồi thứ 1)

Giáo-đầu — Hát chúc — Diễn kịch

AI CÓ AUTO XIN NHỚ :

Hiệu TRỊNH-XUÂN-NGHĨA, 7, Rue du Chanvre, Hanoi, bán : các kiểu kính (Pare-brise d'auto), còi điện, còi tay, nước gà, bóng đèn, cả Algérie để làm đầu auto, chai đựng nước nóng và nước đá để đi đường.

Xin viết thư lấy giá. 5.880

Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và thổi độc

Thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.

Giá tiền : 1 $ 30

Pommade Ribal

Làm cho đỡ đau, trừ trùng độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.

Giá tiền : 0 $ 80

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ
L. BLANC
81, phố Paul-Bert, Hanoi
3009

Mấy điều khuyên về cách tự-phòng bệnh đau mắt

Quan Bác-Sỹ CASAUX, hiện bây giờ làm giám-đốc Nhà thương chữa mắt ở Hanoi, khi có đại hội-đồng bàn về các chứng bệnh xứ nóng tại Saigon năm 1913, đã nói rằng xứ Đông-dương là một xứ nhiều người lòa thứ nhất.

Quan Bác-Sỹ ấy lại nói rằng phần nhiều những mục-tật ấy cũng chỉ tại các chứng đau mắt thường mà sinh ra, nếu sớm biết chữa thì không đến nỗi nào.

Mà bệnh đau mắt lại là một bệnh người Annam mắc phải không biết bao nhiêu mà kể.

Vì thế cho nên phải tìm phương ngăn-ngừa bệnh ấy, và khi mới đỏ mắt; có nhức mắt, đã phải chữa ngay; phải có một thứ thuốc đau mắt rất kiến hiệu là vì lẽ ấy.

Bản-hiệu đã đến tận quan đánh-sư, mới nói đến trên kia xin một cái đơn để chế ra một vị thuốc đã rẻ tiền mà lại kiến hiệu mà tra vào mắt không đau. Thuốc chế theo đơn ấy chính là thuốc,

COLLYRE JAUNE
selon formule du Docteur CASAUX
Hiệu bào chế CHASSAGNE
Lafon và Lacaze
kế bằng bào-chế để chữa bệnh tại Đại-Nghị Đường Paris, kế-nghiệp
88 Rue Paul-Bert, Hanoi

HÀ-ĐÔNG

Cướp vào làng Tây-mỗ. — Tối hôm mồng sáu tháng bảy Annam hồi một giờ đêm có bọn *cướp* độ hơn mười đứa cắt lấy làng rồi trèo vào vào nhà Đỗ-văn-Hợi tức Cả-Hợi làng Tây-mỗ hạt phủ Hoài-đức. Lúc mất thắng chiến đã trèo sẵng vào, thì vợ người khỏ nhà vì dậy sớm định thổi cơm để ăn đi chợ, trông thấy, nhưng vì ngu xuẩn quá tưởng là em chồng ở xa về thăm nhà, gọi cổng khẽ thì trèo vào, mới hỏi ai đấy, thằng *cướp* ở trên nóc càng bảo rằng tao đến ăn *cướp* nhà mày đây. Mới xong nó trật ngay xuống sân mở toang cổng và phá khóa cổng ra cho bọn nó ồ vào, còn mấy đứa đứng ở sân ở cổng lối, dân làng lại cứu thì gai rắc đầy đường làm cho ai đến cứu là dẫm phải, chúng lại bắn súng để ra oai cho dân làng sợ. Khen cho lý-trưởng làng Tây-mỗ là chân học-trò nhưng mà cam đảm lắm, thấy tiếng súng trước thì bảo mọi người là pháo rồi sáng với dân làng xông vào đánh, dẫm phải gai mà vẫn cứ vào, đánh hăng quá làm cho quân *cướp* phải bắn, tin ngay một người hương-trưởng gãy tay trái, và nó đánh trúng một người tuần bị thương ở tay. Người hương-trưởng bị thương nặng gãy tay ngã lăn ra, máu chảy lênh láng kêu lên rằng : thôi nó bắn chết tôi rồi. Tuy *cướp* có súng, lý-trưởng với dân làng phải lui. Một lát thì nó ra đường cổng lớn của làng. Lúc ra còn bắn một phát súng để cho người ta sợ không dám đuổi theo. Xem chừng bọn *cướp* này là người làng ở phía tây làng Tây-mỗ vì chúng nó kêu nhau về phía ấy mà chúa của ở trên một sái gò. Người hương-trưởng gãy tay thì bước lại rồi tức khắc lấn nửa đêm cho võng đi nhà thương chữa. Làng ấy có ông cố hai khẩu súng dài với một khẩu súng lục, thế mà chẳng những không cho đi cứu, lại khi có mấy người làng là đội khố đỏ cũ thạo bắn súng. đến mượn súng để đi cứu cũng không cho mượn. Kỳ thay !

Làng Tây-mỗ là làng to giàu có, nhiều người nhưng mà ít người ra đánh *cướp*, mà lại ở về phía tây làng ấy có ba làng nghịch lắm tài tài nào khỏ bị *cướp*, mới độ năm tháng nay mà đã bị *cướp* ba lần rồi. Nếu không biết lo xa rào lấy làng cho kín và không bỏ đứng làng liệu kế đánh nổi kẻ *cướp* một lần hại hoại thì nó còn đến mãi mà khiến cả người có súng nữa. Vì có súng mà không dám đi đánh, không đi cứu thì lại còn hơn là sự nó và không có lòng tốt với người làng.

Một người làng Tây mỗ lai c.o.

LAO-KAY

Diễn kịch để giúp dân bị lụt. — Các ông công sự các sở ở tỉnh ta đang tổ chức một cuộc diễn kịch để lấy tiền giúp dân bị lụt ở dưới Trung-châu. Tấn kịch sẽ đem ra diễn là « Chén thuốc độc » của ông giáo Vũ-đình-Long. Các vai trò toàn là các vai tài tử cả, đã tập diễn được mấy bữa nay.

Ước ao rằng cuộc hát này sẽ được hoàn-hảo và mong rằng bà con ta ở trong hàng tỉnh sẽ đem tâm vào, trước là làm việc nghĩa, sau là mua vui một vài trống canh.

V. lai cảo

Mưa đến bao giờ mới thôi ?. — Suốt hơn hai tháng giời nay, giời cứ mưa rả rích mãi, đường đi lối lại lầm lội rất là khó chịu. Về hạ tuần tháng tám tây này đã thấy bừng nắng được ba bốn hôm, ai nấy đều có lòng hớn hở, tưởng thế nào mưa lâu thì nắng cũng dài ... Ngờ đâu rằng được vài ba hôm lại bắt đầu mưa từ hôm 26 tây đến giờ như dội nước xuống. Kẻ đi người lại một bước thì ướt thướt, coi mà chán ngán.

Nếu cứ mưa thế mãi thì nước sông sao khỏi lên to.

Sao nhật trình hay thất lạc thế ? — Từ ngày nước lên to đến giờ đường đi lại có vẻ nhẹ thành ra nhật-trình cứ nay chậm mai mất mãi, khiến cho những bạn mua báo ở miền Chapa này rất là thiệt thòi.. Đã bị ở vào chốn sơn-lâm chẳng cần này cứ mỏi mắt mịt chẳng biết cái chi là mới. Chỉ ngày ngày ngóng đợi tờ báo để xem tin tức, mà cách vài ngày lại bị mất báo, cũng có khi nói với bác trạm để tìm hộ thì may ra lại thấy, thành thử thơ từ về tờ trưa mà có khi đến tối mới nhận được, nhưng xem ra phần mất không thấy thì nhiều, như vậy thì lỗi tại vì đâu nhỉ? Có một điều cốt yếu là nhà Bưu-điện Chapa cứ hàng năm về mùa hè thì công việc rất là bận bịu, mà sự chọn thợ lại là một phần rất là quan-hệ, thế mà vẫn thấy để cho hai bác trạm cũ kỹ quá-nặng đọc không thông chọn, thì tránh sao cho khỏi sự lầm lẫn được.

Dám xin các viên chức có trách nhiệm về việc thơ tín ở Chapa nên để tâm tới đôi chút, hễ mỗi khi thơ về thì ra chọn lấy rồi giao cẩn thận cho các bác trạm đem đến tận nơi cho huỡn bớt tin cho biết để đến tết, thì may ra tránh khỏi được sự thất lạc ấy. Mong lắm thay !

Minh-Nghĩa Ng-T. L. lai cảo

NINH BÌNH

Cuộc hát làm phúc. — Đến tối 15 Septembre này hội Thể-dục tỉnh Ninh-bình sẽ mở cuộc hát để lấy tiền giúp các miền bị thủy tai. Vì tỉnh đồng bào mà chính các viên chức trong hội sẽ công luyện tập để đóng các vai trò hiến các quí khách một cuộc vui rất đích đáng. Ký giả mong rằng các ông sẽ công luyện tập cho cuộc hát được hoàn-toàn và mong rằng các thân hào và nhân dân trong hàng tỉnh vì lòng người bị nạn, hôm ấy đến xem hát cho đông. trước là mua vui sau làm phúc để giúp những kẻ khốn nạn đang ngóng đợi đồng bang ta ra tay cứu giúp vậy.

Ta nay ở chốn bình yên.
Thương người bị lụt có phiền hay không

Nước đời lắm nỗi đau lòng,
Thương người bời mắng hờ lòng mà cho

Mừng khi đói gói khi no.
Của tuy chút đỉnh ngỡ so ngàn vàng.

Công-Bình lai cảo

PHỦ LÝ

BÁ-CÁO VIỆC-RIÊNG

Con giai tôi tên là Bùi-Xám, chỉ chơi bời có bạc quanh năm, xin các bà con đừng ai cho nó vay mượn và các cửa hàng quen đừng ai bán hàng chịu cho nó, vì rằng nó phá hại đã nhiều lần, từ giờ về sau, ở nhà không lấy gì mà trả nợ đâu cho nó nữa.

5864 Lê-thị-Từ
Hiệu Đại-hành

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Bệnh dịch tả. — Người ta nói rằng ở làng Ái Đà và làng Yên-Đã bệnh dịch tả phát ra đã hơn 10 ngày nay, số người chết có đến mười người rồi và cũng đã lan ra cả mấy làng bên cạnh rất là kịch liệt, có nhà năm người mắc phải đến chết cả lại là nhà có chức sự, người nhà phải đem đồng triện nộp quan. Lại thấy nói có nhà lý-trưởng kia bị bệnh cũng chết, người nhà cũng lại nộp đồng triện, thế mà sao chưa thấy thầy thuốc về huyện để tiêm thuốc từ cho dân để ngăn ngừa cái bệnh gớm ghê ấy.

Ước ao rằng quan sở tại mau mau xin quan trên phái người và tiêm thuốc cho và thông sức cho các tổng, lý bắt làng nào làng ấy ăn ở cho sạch sẽ quét dọn đường lối trong làng theo cách vệ sinh để ngăn cản cái bệnh truyền nhiễm gớm ghê ấy kẻo may có đỡ được tí nào chăng.

Xem ngay như làng Mỹ-xá là nơi gần huyện ấy thế mà đường lối thậm xấu là bẩn thỉu, đường trong làng hễ giời mưa là bùn lầy tới háng, còn như ngày nắng thường thường cũng tối đầu gối, có nhiều nhà trong sân lội lõm bõm như sa vậy, có nhà nhân đó mà lợi dụng đem cấy lúa, cấy khoai nước, thậm chí có nhà bẩn sân lên ở rất hại về đường vệ sinh.

Ấy ông thầu dịch tả ở đó mà ra, há chẳng nên nhờ ý mà phòng bị du.

Nguyễn-v-M. lai cảo

QUẢNG-NAM

Tin mừng mùng. — Trong khoảng tháng năm trời nắng quá, các nhà nông đã lấy làm lo, mãi đến đầu tháng bảy mới có mưa, thực là cứu bọn phàm-canh vậy, ai nấy đều vui mừng. Nhưng đến hôm có mưa lại mưa nhiều quá, tuy chưa phải là mưa dầm mà những trận mưa dông to quá, nước chảy tràn trề, thấy mưa lại thêm lo sợ. Chỉ còn trong độ một tháng nữa mà sự đến thất không thể lường được, không tránh gì tạo ngữ có câu « Đánh bạo với trời » quả là đương buổi này vậy.

Mùa làm tháng tám thì tinh thế đã rõ như-vậy, may ra cũng có phần trông mong, còn chi các thứ hoa màu khác thực là phong năm ; chỉ một thứ sắn năm nay không biết làm gì cho hết, các bắp, còn khoai, còn đậu, thứ gì cũng thu hoạch bội phần.

Ước gì trời thực lòng người để cho hết tháng tám sẽ làm mưa lại thì mùa màng năm nay không biết thế nào mà kể sự phong đăng.

Cũng bởi xe ô-tô. — Hôm nọ, chuyến xe ô-tô ở Hàn về Phủ, khi đi mang qua Giáp-nhất có người kiều đứng lại cho họ xuống đó để thăm bà con. Xe vẫn cứ đứng lại, nhưng mà không chịu đứng hẳn, rồi cứ dục người ta xuống ; tội nghiệp thay cho anh chàng, bước chưa đến đất đã hỗng cẳng ngã lấy, giãng một keo rõ đau, rách cả áo quần lại xây xát cả thân thể. Rên đó, mà cái xe vẫn chạy vụt như thường, chẳng còn muốn biết cái tính mạng người kia ra thế nào nữa.

Khi đó rồi, xóm làng xúm lại cứu chữa và thuê xe đem người bị thương vào điều trị tại bệnh viện ở trong tỉnh lỵ ảnh.

Tiệt là tàn nhẫn, đáng giận thay cho kẻ phũ phàng.

Xe đạp đụng người. — Tối hôm 26 août tại Nam ở có hai người cùng ngồi chung một cái xe đạp ; trời tối tối mà, xe không đèn, mà cứ chạy nhanh như cắt : bất đề đụng phải đứa bé ngồi chơi bên vệ đường, bị thương kha khá, tại cái xe đương xuống dốc lại cầm sầm vào người ta.

Thế mà chúng cứ kéo lối cắt xe mà chạy trốn, may sao chạy đi đâu được, bị người ta tóm ngay cổ giữ lại đó thì làng xóm xử phạt ; nước gì hai chàng sẽ phải trọng phạt thì mới đáng tội và cho chừa bớt cái thói đi liều.

新民書館

Mới xuất-bản

Problèmes du Certificat d'études
Près de 8 0 problèmes écrits avec analyses, solutions et réponses. . . . 0 p. 50

300 bài tính-đố
Kèm bản tuyệt cú 200 bài tính đố . . . . . 0 p. 40

Résumés de Leçons de choses
Cours Moyens Certificat d'études. . . . . 0 p. 25

Luận Quốc văn
Đề ra và cách giải. . . . 0 p. 0

Tập bài thi Sơ-học Yếu lược năm 1926. . . . . 0 p. 30

Mới in lại

200 bài Tính-đố
Luyện học trò thi Sơ học yếu lược . . . . . 0 p. 30

Quốc-văn Độc bản
Sách tập đọc cho lớp nhì. . . . . 0 p. 40

40 bài Quốc-sử
Luyện học trò thi Sơ học yếu lược — Lớp Sơ đẳng dùng . . . . 0 p. 40

Sơ học Yếu-lược toàn thư
Tính-trị — Vệ-sinh — Địa-dư — Lịch-sử v. v. . . . . 0 p. 40

TÂN-DÂN-THƯ-QUÁN — HANOI

KHÁCH SẠN
(HÔTEL LÊ-VĂN-AN)
ANNAM QUINHON

Kính trình quí-khách,
Tôi mới mở nhà khách sạn rộng-rãi sạch-sẽ có đủ :
— Buồng âu (cơm ta, cơm tây.....)
— Buồng ngủ (dường ta, dường Hồng-kông, nhà tắm.....)
— Nhà đề xe và xe ô-tô cho thuê.....
Xin các ngài chiếu cố.
Đánh giây thép thì đề : LEVANAN Quinhon
3072

TÔ-HỒNG-ANH
HIỆU MAY QUAN ÁO TÂY
Có đủ các hàng dệt, vải trắng, vải lĩ, alpaga, laine, gabardine may quần áo mùa hè, các thứ vải may chemise rất đẹp.
DƯỜNG FRANCIS GARNIER, số 1 (TRÔNG RA HỒ HOÀN-KIẾM)

Từ khi bản-hiệu khai trương đến giờ, được các quí-khách tín-dùng nhiều lắm. Cái thịnh-tình ấy bản-hiệu rất lấy làm cảm tạ các ngài và xin đoan rằng hàng càng đắt thì bản-hiệu lại càng cố gắng sao cho được vừa lòng các ngài.
3060

MUỐN ĐỠ TỐN TIỀN

Muốn cho quần áo được trắng trẻo và thơm tho ; Các ngài nên mua Savon « HIỆU ĐẦU THỎ » (Le Lapin) là một thứ xà-phòng rất tốt, không hao, đã nổi tiếng ở khắp cõi « Đông-pháp » này :
Ở Hanoi và các Hiệu tạp-hóa lớn các tỉnh đều có bán.
Mua buôn xin hỏi Hiệu Đắc-Bằng, N° 72, phố hàng Bồ Hanoi.
Giây nói số 341.

P. S. Sà-phòng hiệu « ĐẦU THỎ » này đã được duyệt tại Tòa, bản-hiệu giữ độc-quyền, cấm không ai được làm giả.
3061

SÁN-NHIÊN-ĐÀI
Tối thứ ba 31 Août 1926
UYÊN ƯƠNG GIAI NGẪU
Tích này có mấy cậu học-trò công-tử phá được bọn côn-đồ để gỡ cho mấy người con gái, rất vui trẻ.
Tối thứ tư 1er Septembre
TỪ MỸ KỲ PHÙNG
Có mấy vai đào thắm hát nhiều giọng nảo nùng. Một người con gái bị con yêu khoét mất mày có một người con giai là Hoàng-tử gỡ được.
Tối thứ năm 2 Septembre 1926
HIỆP PHỤ THÀNH TIỀN
Tích này rất nhà làm quan tham sắc. Lại có mấy vai đào kép thắm rất ai oán.
Tối thứ sáu 3 Septembre
TỰ QUAN NHẬN PHỤ
Có vai Hà-sinh là người du hiệp đánh lừa cậu công-tử rất buồn cười, sau bị nạn được bốn con gỡ cho.
3006

NHẬN ĐẶT BÁC CÁO
Không dấu có hàng rõ bằng
Hiệu tôi vừa mới nhận được ở bên Tây gửi sang những mẫu hàng sau này : Giấy pelure để khám bao, nâng là các thứ Bao pọc Bạc Xanh, pọc Tím, bao cổ, bao mát, điều cổ cổ. Hiệu tôi tài có bán các thứ Nước Xám, Sáp Thơm và Sắc đẹp hiệu « EDAC ». Khám dịp giá tiền bạc tây cao, cho nên tôi mua được những thứ hàng trên này rẻ lắm. So giá hiệu gần với mấy tháng trước, thì mỗi đồng bạc ba tới 5 $ 35, vậy bởi giá được bao nhiêu tôi xin kiểu cáo qui-khách hết cả. Qui-khách chiếu-cố đến, quan hàng ở bản hiệu có mặt cho là sự thực, chứng xin mua ngay, kẻo rất dịp này chỉ là cái buổi mà phương mẫu hàng trên này bán chạy lắm. Kính cáo.
ĐỐC LONG 93, Rue des Pavillons-Noirs số 93, Khâm Thiên Hà-Nội. Hanoi

Tại hiệu CHARMEUSE
Phố LIÊN-TRÌ, số 43, HÀ-NỘI
(Cuối đường hàng Kèn, bên tay phải, sau Hội-chợ)
CÓ BÁN :
Các thứ mũ đàn-ông, đàn-bà, trẻ-con ; — tất tay, tất chân, khăn quàng cổ ; — áo đàn-bà, con-gái ; — tạp hóa ; — giầy đàn-ông ; — khăn bàn, khăn ăn, khăn mặt, khăn tắm, khăn giải giường ; — các thứ vải ; — áo *sơ-mi* đi lễ, người lớn, trẻ-con, áo *sơ-mi cellular*, áo-ngủ ; — đồ chơi ; — kẹo ; — rượu *Champagne* ; — nước-hoa ; — vòng-hoa, vân vân.
Hiệu « CHARMEUSE » BÁN THEO GIÁ QUAN TIỀN TÂY RẤT RẺ.
3064

NHÀ BÀO-CHẾ
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi
Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc :
ABLENNOL
là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.
Chế toàn bằng chất : Santalol chất : Seiol và chất : Urosermine
Giá 1 $ 30 một hộp

Rượu bổ-đào :
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc có những hình lạ, làm trò cười cho trẻ-con và người ở trí khôn tài không ai có thể tin được!

Xin xem kỹ và cẩn thận cho kẻo nhầm to!!!

Các thứ rượu nhỏ càng ngày càng thấy nhiều mãi ra, nhưng xét ra thì chỉ có thứ « *Tonique Tonkinois* » là có giá-trị hơn cả vì rượu ấy bao giờ làm cũng rất là cẩn-thận, đã từng được sắc chỉ của quốc-vương Đại-nam và Ai-lao ban khen.

Vậy như thế, thì các ngài cũng chỉ nên dùng thứ rượu ấy và nên nhớ kỹ lấy cái dấu hiệu của thứ rượu ấy.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ : 2 $ 25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem kỹ các cáo-bạch của bản-hiệu ở trang thứ tư tờ báo này
3001

L. MAYENCE & Cie
9, Rue Tronchet, PARIS
19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

AI MUỐN HỌC TIẾNG PHÁP MỘT MÌNH ?

Nếu mua quyển LA LANGUE FRANÇAISE EXPLIQUÉE EN ANNAMITE của ông Nguyễn-hoài-Bỉnh, Nguyễn-Điền và Nguyễn-bá-Phổ. Giá 0$80 ở xa thêm 0$20 cước.

Viết thư cho M. Nguyễn-hoài-Bỉnh trường Yên-thành, Hanoi.

5.857

RƯỢU BẠT-HẢ GET PIPPERMINT GET

rượu này nồng đã mất mà vị mát khan tiếng.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa xưng da dầy, đau dạ dầy, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase *và* Pepsine.

Giá mỗi chai : 1$ 10

Có bán tại : Nhà Ba chuông, Hanoi

9°01

Bệnh hen

Dùng trước nửa và trước nửa mũi ESPIC 2$45 một hộp. Bán tại tất cả các hàng Bách-hoá và tại phố St-Lazare, số 20, Paris. Hỏi nhận chỉ dẫn kỹ. ESPIC ở trên đầu thuốc.

Rắc thuốc bột

SUDOL

thì tức khắc tuyệt nọc

RÔM-SẢY

Lúc đang ngứa ngáy khó chịu được rắc thuốc Sudol thì thấy dễ chịu lạ thường, mà sau rôm-sảy không mọc lên được nữa.

Thuốc này quý về công, mà giá lại rẻ.

Một hộp lớn : 0$50

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng-tiền

HANOI

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

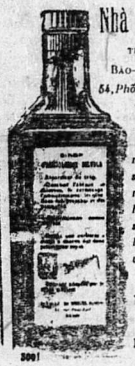
Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.

Mắc bệnh ghịp, thường sốt hè, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

Nhà Ba-chuông

TỨC LÀ HIỆU

BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu. Trị bệnh mất máu, khí huyết suy yếu, thân thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra ráo phổi, làm cho hay ho vội.

ẤY LÀ :

THUỐC NƯỚC BỔ HUYẾT

MẪU BỔ 1$ 40

3001

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng lem giấy thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

振 興 號

Bản-hiệu từ khai-trương đến nay, chế ra các thứ bánh, kẹo rất là thanh-khiết và làm theo cách vệ-sinh, để ăn cho bổ ích vậy nên lục tỉnh chư quân-tử hằng gửi giấy khen ngợi, tôi bội lòng cảm tạ vô cùng.

Nhân-nay Trung-thu tái-tiết, vậy bản-hiệu lại cải cựu hoàn tân mà chế ra các thứ bánh-nướng, trung-hoàng rất là lịch-sự, nhất là toàn là thượng hảo cả, mà những thứ bánh lại càng thêm đặc-biệt, vậy xin liệt trình chư-tôn mấy thứ sau này :

Thang bình tuế nguyệt,	mỗi hộp một cái :	1$ 0
Chiu-giang du nguyệt,	mỗi hộp một cái :	1 , 50
Tây-hồ tây nguyệt,	mỗi hộp một cái :	1 . 20
Thường-ngạ bôn nguyệt,	mỗi hộp một cái :	2 . 00
Bánh nhân (vấy cá), mỗi cân :		0 80
Bánh nhân (sến), mỗi cân :		0 . 80
Bánh nhân (Jambon), mỗi cân :		0 . 65
Bánh nhân hiệu-dụng, mỗi cân :		0 . 60
Bánh ngũ nhân, mỗi cái :		0 . 60

Còn như bản-hiệu mà chế-tạo ra thì hàng trăm thứ bánh ngon như thế, nên không thể tạo-liệt được, nếu lục tỉnh chư-tôn muốn mua thứ bánh nào, hoặc muốn mua đủ các thứ lên bánh và giá tiền, xin gửi thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu sẽ gửi bánh đi ngay.

Nhời dặn : Nếu chư-tôn mà gửi thư cho bản-hiệu, xin để tên cho rõ-ràng với chỗ ở và số nhà cùng chức-tước nghề-nghiệp để bản-hiệu gửi hàng cho khỏi nhầm lẫn và chư-tôn lện thu.

Kính cẩn

Wou Kong Sang

106, Rue des Tolles, Hanoi.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin nào ông mua báo, khi đổi chỗ ở, ngoài báo-quán gửi cho nhà mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quán báo, chớ lại thế nhà thì báo sẽ cứ cho vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để cái tiền giấy quán báo.

Bất-đắc-dĩ gửi tiền theo cái đề người Sơn-tinh hoặc phải tuỳ nhiều hơn.

SỮA BÒ HIỆU BERNA

là

thứ đồ ăn nhứt bổ cho người lớn và trẻ-con.

Sữa nguyên-chất làm tại xứ Thụy-sĩ

Bán tại : L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haiphong, Hanoi, Nam-định, Bến-thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nha trang, Đông-hới, Thu-xá, Saigon, Pnom Penh.

3007

Dù các ngài đau dạ dầy đến thế nào mặc lòng, hễ dùng :

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn đã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là : Đau tỳ vị, bệnh dầy, bệnh ợ chua, vân vân...

Giá bán : 0$85 một lọ

Hỏi tại hiệu Bào chế

CHASSAGNE

29, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc :

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa nên chính dùng chén tới.

Giá tiền 0$90

3001

COLLYRE JAUNE

SELON LA FORMULE DU

DOCTEUR CASAUX

DIRECTEUR DE L'INSTITUT OPHTALMOLOGIQUE

PROFESSEUR A L'ÉCOLE DE MÉDECINE DE L'INDOCHINE

THUỐC CHỮA MẮT CỦA QUAN Y KHOA BÁC-SĨ CASAUX

Giám-đốc nhà thương chữa mắt hàng Gà, Hanoi, đã kinh-nghiệm mà chỉ ra để chữa cho người Annam.

Kiến hiệu lạ thường — Không sốt

Để lâu không hỏng — Rẻ tiền

Giá một lọ có cả ống nhỏ tọt . . . . . 0$20

ĐỘC QUYỀN BÁN TẠI :

PHARMACIE CHASSAGNE

59, Rue Paul-Bert, Hanoi

3002

Cách chế-tạo tối tân của Pháp

HOTCHKISS

Một cái kiểu độc-nhất vô-song. — 12 mã-lực. — Vẻ đường lịch-sự và vẻ đường cơ-khí công hơn các kiểu có tiếng nhất thế-giới, mà lại hơn các kiểu khác về đắng giá rẻ và về sự tinh-vi của các lối chế-tạo Pháp.

Vừa có những tính-chất hay của các kiểu xe nhỏ và các kiểu xe lớn.

ĐÓ LÀ KIỂU XE :

« LE JUSTE MILIEU »

Xưởng xe ô-tô BOBILLOT

3010

HOÀN-CẦU TIỆN DỤNG

Các ngài dùng giấy tây, giấy ta nên dùng « cao-su sống » « caoutchouc crêpe » đi rẻ nhẹ-nhàng và lại bền. Bản-hiệu mới nhận được bên Mỹ gửi sang có đủ mới đủ để đóng giấy và các thứ đủ dùng để đóng yên-ngựa, hòm-da, va-li, cặp sách cùng các vật-dụng bằng da. Bản-hiệu lại mới có các kiểu giấy mới, đem in thành ca-ta-lo để kính-tặng.

Bản-hiệu chuyên chế các nghề này đã lâu năm, các ngài chiếu-cố đến đã biết, vậy bản-hiệu lại càng gắng sức cho công-nghệ thêm tinh-xảo, cho khỏi phụ lòng chiếu-cố của các ngài. Thật vậy, bản-hiệu không dám dùng lời quảng-cáo mà đánh viển-vông mà không vừa ý các ngài.

GIANG-THỊNH

N° 1, rue Jules-Ferry, HANOI.

3.059

ĐÃ XUẤT BẢN RỒI :

QUYỂN THỨ NHẤT, QUYỂN THỨ HAI, QUYỂN THỨ BA VÀ THỨ TƯ, QUYỂN THỨ NĂM VÀ THỨ SÁU

« NHỮNG KẺ KHỐN NẠN »

(LES MISÉRABLES)

Soạn-giả : Victor Hugo

Dịch-giả : Nguyễn-văn-Vĩnh

VĂN PHÁP VÀ VĂN QUỐC-NGỮ ĐỐI NHAU

GIÁ BÁN : Quyển thứ 1, mỗi quyển. . . . . . 0$50

— 2, — . . . . . 0 . 45

— 3-4, — . . . . . 0 . 28

— 5-6, — . . . . . 0 . 45

Tiền cước gửi Recommandé, mỗi quyển . . . . 0 . 20

— cả 4 quyển gói làm một. 0 . 40

Quyển thứ ba và thứ tư đóng nhập một — năm — sáu

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT. — HANOI

ĐỒ DÙNG TRONG VỤ VÀO HỌC

VỞ HỌC TRÒ 36 trang có kẻ ngang và kẻ ô. Mỗi quyển :	0$04
VỞ HỌC TRÒ « Interrogable » 50 trang. Mỗi quyển :	0$06
COMPAS có quản bút và bút chì	0$08
BÚT CHÌ ĐEN « Le Français » . . . *Một tá :*	0$36
BÚT CHÌ CÁC MÙI « Ennegé » . . . *Một bao 6 cái :*	0$17
TỰ VỊ « Larousse ». In năm 1925	2$90
MUSETTE bằng da 35 c/m.	0$92
NGÒI BÚT « Sergent-Major » . . . . *Một hộp 100 :*	0$40
HỘP ĐỰNG bút có vẽ có khóa.	0$40
TÚI SÁCH bằng da, 37 × 26	2$30
BỘ ĐỒ dùng cho học trò, túi da hoa lá, 14 cái có dao con.	2$10

3005

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1886, là thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

GIẤY NÓI SỐ 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI :

CHO KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm và đàn bà ở cữ* . . . . . *Một lítre :* **2$40**

Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai :* 1 , 25

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai :* 1 , 25

Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phổi rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

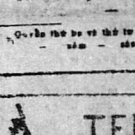
SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm.* . . . . . *Một chai :* 1 , 25

GOUTTES ROYAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều.* . . . . . *Một chai :* 0 , 80

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản-hiệu xin trả lời ngay

Tiền gửi hàng phần người mua phải chịu

3002

TENTEZ LA FORTUNE

ouvrez lui votre porte

VỚI 15 QUAN, QUÝ-KHÁCH CÓ THỂ ĐƯỢC

500.000 quan

Nước được thế, thì mua

Một cái vé PANAMA cỡ rút số

Mỗi kỳ số có năm lần rút và mua đúng làm 12 tháng mỗi tháng 20 quan, theo như luật ngày 30 mars 1900 thì kỳ số đến thì quý-khách nhận ngay được một số và được dự ngay cuộc rút số kỳ sau đến khi số mình được trúng thì thôi. Mỗi PHIẾU PANAMA được trúng thì được tiền 20 000,000 cho đến 1.000 quan, hay là số mua cũng được hoàn lại 400 quan.

Thiệt là một sự đỏ đánh rất chắc chắn và lời nhiều

Có đến 200 triệu quan về số được trúng số

Kỳ số có năm ngày lại nhận được bản kê những số trúng không mất tiền. Mỗi năm có 4 kỳ số và những ngày :

15 FÉVRIER, 15 MAI, 15 AOUT và 15 NOVEMBRE

Muốn dự cuộc số số thì xin gửi ngay 15 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8, Rue Papère, MARSEILLE (France)

3048 d